

กรมอนามัย
สำนักทันตสาธารณสุข

แนวทางการดำเนินงานทันตสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ที่ปรึกษา

1. ทันตแพทย์หญิงวรางคณา เวชวิธิ	ผู้อำนวยการสำนักทันตสาธารณสุข
2. ทันตแพทย์หญิงเพ็ญแข ลาภยิ่ง	รองผู้อำนวยการสำนักทันตสาธารณสุข
3. ทันตแพทย์หญิงสุรัตน์ มงคลชัยอรัญญา	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยทำงานและผู้สูงอายุ
4. ทันตแพทย์หญิงกรกมล นิยมศิลป์	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยและวัยเรียน
5. ทันตแพทย์หญิงนนทินี ตั้งเจริญดี	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยรุ่นและปัจจัยเสี่ยง
6. ทันตแพทย์หญิงวรมน อัครสุด	หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบทันตสาธารณสุข
7. นางสาวพิริยา วัฒนารุ่งกานต์	หัวหน้ากลุ่มบริหารยุทธศาสตร์
	หัวหน้ากลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย
8. นางอัญชลี แสงจันทร์	หัวหน้ากลุ่มอำนวยการ

คณะผู้จัดทำ

1. กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์
2. กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยและวัยเรียน
3. กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยรุ่นและปัจจัยเสี่ยง
4. กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยทำงานและผู้สูงอายุ
5. กลุ่มพัฒนาระบบทันตสาธารณสุข
6. กลุ่มสนับสนุนวิชาการและการวิจัย

เรียบเรียงเอกสารและจัดทำรูปเล่ม

1. นางสาวพิริยา วัฒนารุ่งกานต์	รักษาการนักวิชาการสาธารณสุขเชี่ยวชาญ
2. นางสาวณัชชา เปรมประยูร	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
3. นางบังอร สุภาเกต	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
4. นางสาวรัตนภรณ์ มั่นคง	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
5. นางสาวสุชาดา สุราเลิศ	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
6. นางสาววิจิตรา กุกำจัด	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
7. นางสาวมัทจรินทร์ สุระสังข์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

จัดทำโดย กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย

คำนำ

สุขภาพช่องปากจัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสุขภาพพึงประสงค์ ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้สุขภาพ และคุณภาพชีวิตที่ดี เพราะปากคือประตูสู่สุขภาพ ปัญหาสุขภาพช่องปากจะส่งผลกระทบต่อระบบอื่นๆของร่างกาย ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องดูแลสุขภาพในช่องปากให้สมบูรณ์ ซึ่งในปัจจุบันแนวคิดการดูแลสุขภาพช่องปาก จะต้องดูแลสุขภาพช่องปากให้ดีตั้งแต่แรกเริ่มและคงสภาพที่ดีไว้ ให้ความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพการป้องกันโรค และการสร้างความรอบรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปากจนส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง ซึ่งดีกว่าการรักษา เพราะกระทำในสภาพปกติ ไม่ก่อให้เกิดความเจ็บปวด ไม่ต้องทนทุกข์ทรมานในการปวดฟัน ไม่ต้องยุ่งยาก ไม่เสียเวลา ไม่ต้องเสียเงินในการรักษา และที่สำคัญคือไม่ต้องสูญเสียฟัน การดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพและป้องกันโรคของสำนักทันตสาธารณสุข ดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์ 20 ปี ของประเทศด้านสาธารณสุข วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์กรมอนามัย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ของสำนักทันตสาธารณสุขคือ การเป็นองค์กรหลักของประเทศไทย ในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพช่องปาก เพื่อประชาชนสุขภาพดี

สำนักทันตสาธารณสุข จึงได้จัดทำเอกสารชี้แจงแนวทางการดำเนินงานทันตสาธารณสุขระหว่าง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินงานทันตสาธารณสุข ปรากฏแนวทางการดำเนินงาน เล่มนี้ เพื่อให้ทันตบุคลากรในพื้นที่ได้มีกรอบการดำเนินงาน เพื่อให้เครือข่ายพื้นที่ร่วมมือกันขับเคลื่อนการดำเนินงานทันตสาธารณสุขสู่เป้าหมายความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาทันตสุขภาพของ ประชาชนให้มีสุขภาพช่องปากดีตลอดช่วงวัยของชีวิตต่อไป

ตุลาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	1
ตัวชี้วัดงานทันตสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565	3
แนวทางการดำเนินงานพัฒนาทันตสุขภาพหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย	4
แนวทางการดำเนินงานพัฒนาทันตสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่น	16
แนวทางการดำเนินงานพัฒนาทันตสุขภาพวัยทำงาน	31
แนวทางการดำเนินงานพัฒนาทันตสุขภาพผู้สูงอายุ	37
แนวทางการดำเนินงานพัฒนาทันตสุขภาพในกลุ่มผู้ถูกคุมขัง	45
แนวทางการดำเนินงานการจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านทันตสุขภาพ	52
แนวทางการดำเนินงานพัฒนาระบบทันตสาธารณสุข	61

ตัวชี้วัดงานทันตสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ตัวชี้วัด	ผลงาน ปี 63	ผลงาน ปี 64	เป้าหมาย ปี 65
ร้อยละหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก	58.97	55.5	70.00
ร้อยละเด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ (Caries free)	72.21	73.7	75.00
ร้อยละเด็กอายุ 3 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก	38.47	33.4	50.00
ร้อยละเด็กอายุ 12 ปี ปราศจากฟันผุ (Caries free)	71.00	70.00	71.00
ร้อยละเด็กอายุ 12 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก	49.00	40.0	50.00
ร้อยละวัยทำงานอายุ 35-44 ปี ปราศจากโรคปริทันต์อักเสบ	n/a	n/a	50.00
ร้อยละวัยทำงานอายุ 15-59 ปี ที่มีพฤติกรรมการดูแลช่องปากที่พึงประสงค์	37.66	26.86	28.00
ร้อยละผู้สูงอายุ มีฟันถาวรใช้งานอย่างน้อย 20 ซี่ หรือ 4 คู่สบ	67.80	69.00	73.00
ร้อยละกลุ่มเฉพาะ/พิเศษได้รับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากตามสิทธิประโยชน์	33.86	30.29	40.00
ร้อยละประชาชนทุกกลุ่มวัยมีความรอบรู้สุขภาพช่องปาก เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า	N/A	N/A	1.00
นโยบายเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านทันตสุขภาพ		1	1

แนวทางการดำเนินงาน
พัฒนากันตสุขภาพหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย

โครงการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย ตัวชี้วัด

1. ร้อยละ 75 ของเด็ก 3 ปี ปราศจากฟันผุ ภายใต้ความครอบคลุมการตรวจฟันร้อยละ 50
2. ร้อยละ 70 ของหญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก

เป้าหมายผลผลิต

เป้าหมายผลผลิต	จำนวน	หน่วยนับ
1. แนวทางการพัฒนาการเพิ่มการเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากกลุ่มหญิงตั้งครรภ์	1	แนวทาง
2. แนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย	1	แนวทาง
3. สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากเขตสุขภาพละ 1 แห่ง	13	แห่ง
4. สื่อและหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรอบรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากสำหรับ หญิงตั้งครรภ์/ผู้ปกครอง/ครูผู้ดูแลเด็ก และบุคลากร	3	เรื่อง

เป้าหมายกิจกรรม

เป้าหมายผลลัพธ์	จำนวน	หน่วยนับ
1. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก	70	ร้อยละ
2. หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจและขัดทำความสะอาดฟัน	40	ร้อยละ
3. เด็กอายุ 3 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก	50	ร้อยละ
4. เด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ (caries free)	75	ร้อยละ
5. เด็กอายุ 0 - 2 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก	55	ร้อยละ

สถานการณ์

การพัฒนาคนให้มีศักยภาพนั้น จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดา และในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างเสริมสุขภาพและพัฒนาการ เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่มีพัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดี และมีการสร้างเสริมสุขนิสัยที่ถูกต้อง โดยพ่อ แม่ ผู้ปกครองและครูผู้ดูแลเด็กแล้ว จะส่งผลให้เด็กมีสุขภาพที่ดีและมีพัฒนาการที่สมวัย โรคฟันผุเป็นปัญหาด้านสุขภาพสำคัญที่พบในเด็กวัยนี้ จากการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 8 ประเทศไทย พบว่าเด็กอายุ 3 ปี มีปัญหาโรคฟันผุร้อยละ 52.9 และเมื่อเด็กอายุ 5 ปี เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75.6 นอกจากนี้ยังพบว่าประมาณร้อยละ 40 มีคราบจุลินทรีย์อยู่ในระดับเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ

ทั้ง 2 กลุ่ม และพบฟันผุระยะเริ่มต้นในเด็กอายุ 3 ปี และ 5 ปี ร้อยละ 31.1 และ ร้อยละ 31.3 ตามลำดับ อีกทั้งพบว่าเด็กอายุ 5 ปี ร้อยละ 18.6 มีฟันกรามถาวรซี่ที่หนึ่งขึ้นในช่องปากแล้ว ดังนั้น การให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพช่องปากตั้งแต่ช่วงปฐมวัยจึงมีความสำคัญ และลดโอกาสเกิดฟันผุได้

การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย ควรให้ความรู้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง และผู้เลี้ยงดูเด็ก ตั้งแต่ที่เริ่มตั้งครรภ์เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์ ได้รับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากที่เหมาะสมตามชุดสิทธิประโยชน์ในคลินิกฝากครรภ์คุณภาพ (ANC) ได้ และเข้าใจถึงปัญหาสาเหตุของโรค ตลอดจนจนถึงการป้องกันและเห็นความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพจนเมื่อคลอด เนื่องจากมีการศึกษาทั้งในและต่างประเทศที่สนับสนุนว่า การเป็นโรคปริทันต์ขณะตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์ต่อการคลอดก่อนกำหนด เด็กมีน้ำหนักแรกเกิดน้อยและมารดาที่มีฟันผุในปากสามารถถ่ายทอดเชื้อฟันผุไปสู่ลูกโดยทางน้ำลายได้ ดังนั้นหญิงตั้งครรภ์ทุกคนควรได้รับการคัดกรองความเสี่ยง ตรวจสอบสุขภาพช่องปาก และบริการทันตกรรมที่เหมาะสมขณะตั้งครรภ์จนถึงคลอด และส่งเสริมให้มารดาได้รับความรู้ผ่านการรับบริการคลินิกสุขภาพเด็กดี (WCC) หรือเข้าถึงสื่อต่างๆ เพื่อเกิดความรู้ด้านสุขภาพช่องปากและส่งต่อไปยังลูก รวมทั้งการส่งเสริมให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นแหล่งที่สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีสุขภาพช่องปากที่ดีไม่มีฟันผุ หรือได้บริการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก หรือการส่งต่อเพื่อรักษาตามความจำเป็นต่อไป

สำนักทันตสาธารณสุข จึงได้จัดทำโครงการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยขึ้น เพื่อให้หญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยมีสุขภาพช่องปากที่ดี เข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากที่เหมาะสม รับรู้ชุดสิทธิประโยชน์ของตนเอง เข้าถึงสื่อเพื่อเพิ่มความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก โดยพัฒนาองค์ความรู้ นวัตกรรม และสื่อสารประชาสัมพันธ์การดูแลสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยร่วมกับภาคีเครือข่ายและสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการส่งเสริมสุขภาพช่องปากอย่างครอบคลุมและมีคุณภาพ

กรอบการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2565

plan 65

หญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัยสุขภาพช่องปากดี

ค่าเป้าหมาย / ตัวชี้วัด	ร้อยละ 75 ของเด็ก 3 ปี ปราศจากฟันผุ (Caries free) (ภายใต้ความครอบคลุมการตรวจ ร้อยละ 50) ร้อยละ 70 ของหญิงตั้งครรภ์ที่ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก			
กลุ่มเป้าหมาย	หญิงตั้งครรภ์/ เด็กปฐมวัย 0-5 ปี/ ผู้ปกครอง /ครูผู้ดูแลเด็ก/ บุคลากรที่รับผิดชอบงาน ANC WCC /หน่วยบริการสาธารณสุข ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง			
กลยุทธ์	การพัฒนา ผลักดันนโยบาย ส่งเสริมสุขภาพช่องปากและกำกับ ติดตาม ประเมินผล (Good Governance)	การพัฒนาระบบส่งเสริม ป้องกัน และการบริการสุขภาพช่องปาก (Healthy Cities)	การเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก (Health Literacy)	
มาตรการ	<ul style="list-style-type: none"> - บูรณาการการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากสตรีและเด็กปฐมวัย ผ่านกลไกคณะกรรมการอนามัยแม่และเด็กระดับประเทศและพื้นที่ - สนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากสตรีและเด็กปฐมวัยผ่านความร่วมมือระหว่างกระทรวง 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพช่องปากเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการในหญิงตั้งครรภ์ - ติดตาม ประเมินประสิทธิภาพการจัดบริการ fee schedule ทัศนกรรมในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์ - พัฒนาแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย - พัฒนาเครือข่าย สห.ต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากระดับเขต - ติดตามการดำเนินงานผ่านคณะทำงานขับเคลื่อนการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในสพท. 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาสื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากหญิงตั้งครรภ์ สำหรับใช้ใน digital platform - พัฒนาชุดการเรียนรู้สุขภาพช่องปากรูปแบบ Home Based Digital Learning สำหรับเด็กปฐมวัย - จัดทำ e-Learning สำหรับบุคลากรและผู้ปกครองในการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย 	
โครงการ	โครงการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย			
ระดับความสำเร็จ	ไตรมาส 1 (3 เดือน) <ul style="list-style-type: none"> - จัดทำแผนปฏิบัติการ ฯ - พัฒนาแนวทางการเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย - พัฒนาการจัดบริการเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากหญิงตั้งครรภ์ 	ไตรมาส 2 (6 เดือน) <ul style="list-style-type: none"> - มีแนวทางการเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย - เด็กอายุ 0-2 ปี ได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 25 - เด็กอายุ 3 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 25 - หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 15 - มีความรู้ด้านสุขภาพช่องปากของหญิงตั้งครรภ์ผ่าน Digital Platform 	ไตรมาส 3 (9 เดือน) <ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตร E-learning การเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย สำหรับบุคลากร - ชุดการเรียนรู้สุขภาพช่องปากรูปแบบ Home Based Digital Learning สำหรับเด็กปฐมวัย 	ไตรมาส 4 (12 เดือน) <ul style="list-style-type: none"> - หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 70 - หญิงตั้งครรภ์ได้รับการตรวจและจัดทำความสะอาดฟัน ร้อยละ 30 - เด็กอายุ 0-2 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 55 - เด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ ร้อยละ 75 - เด็กอายุ 3 ปี ได้รับการ ตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 50 - มี สพท. ต้นแบบอย่างน้อยเขตละ 1 แห่ง (13 แห่ง)

กิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
โครงการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย			
การพัฒนา ผลักดันนโยบาย ส่งเสริมสุขภาพช่องปากและกำกับ ติดตาม ประเมินผล			
การพัฒนา ผลักดันนโยบาย ส่งเสริมสุขภาพช่องปากและกำกับ ติดตาม ประเมินผล	1. บูรณาการ การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากสตรีและเด็กปฐมวัย ผ่านกลไกคณะกรรมการอนามัยแม่และเด็กระดับประเทศ และพื้นที่ 2. สนับสนุนการดำเนินงานส่งเสริม	1. ดำเนินการประสานพื้นที่ และสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานแบบบูรณาการ 2. บูรณาการการตรวจสุขภาพช่องปาก ในกิจกรรมฝากครรภ์ คุณภาพ	1. ดำเนินการประสานพื้นที่ และสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานแบบบูรณาการ 2. ขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในจังหวัด โดยชี้แจงนโยบายการดำเนินงานให้พื้นที่รับรู้ และบูรณาการการตรวจ

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	<p>สุขภาพช่องปากสตรีและเด็กปฐมวัยผ่านความร่วมมือระหว่างกระทรวง</p> <p>3. พัฒนาสื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากสำหรับหญิงตั้งครรภ์ เด็กปฐมวัย</p> <p>4. บูรณาการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D</p> <p>5. สนับสนุน ควบคุม กำกับ และติดตามการดำเนินงาน</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u></p> <p>ทันตบุคลากร บุคลากรสาธารณสุข และผู้เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค</p> <p>ครู/ผู้ดูแลเด็ก</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u></p> <p>ต.ค.2564 - ก.ย.2565</p>	<p>3. สนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานแบบบูรณาการในการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปากในเด็กปฐมวัย ร่วมกับการตรวจพัฒนาการและการเจริญเติบโต</p> <p>4. ส่งเสริมสนับสนุนหญิงตั้งครรภ์ให้มีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก โดยใช้สื่อต่าง ๆ</p> <p>5. สนับสนุนสื่อและกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย</p> <p>6. ควบคุม กำกับ และติดตามการดำเนินงานภายในเขตที่รับผิดชอบ</p>	<p>สุขภาพช่องปากในกิจกรรมฝากครรภ์ คุณภาพ</p> <p>3. สนับสนุนการดำเนินงานของพื้นที่ด้วยการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ ให้เพียงพอต่อการดำเนินงาน และสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการแบบบูรณาการในการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปาก ร่วมกับการตรวจพัฒนาการและการเจริญเติบโตในเด็กปฐมวัย</p> <p>4. ควบคุม กำกับ และติดตามการดำเนินงานภายในจังหวัด</p>
การพัฒนาระบบส่งเสริม ป้องกันและการบริการสุขภาพช่องปาก (Healthy Cities)			
1. ประชุมพัฒนาแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย	1. พัฒนาแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ	ศูนย์อนามัยที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมและให้ข้อคิดเห็นในการ	สสจ.ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมและให้ข้อคิดเห็นในการพัฒนาแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวัง

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	<p>2. จัดทำแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย เพื่อใช้ในสื่อ e-learning สำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้รับผิดชอบงานสตรีและเด็กปฐมวัย และทันตบุคลากรส่วนกลางและส่วนภูมิภาค - อาจารย์มหาวิทยาลัย หรือผู้เชี่ยวชาญ <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u></p> <p>23 พ.ย. 2564</p>	<p>พัฒนาแนวทางการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย</p>	<p>โรคฟันผุในเด็กปฐมวัย</p>
<p>2. ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบด้านสุขภาพช่องปากระดับเขต</p>	<p><u>บทบาท</u></p> <ol style="list-style-type: none"> ชี้แจงการดำเนินงานพัฒนาเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ บูรณาการขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย 4D ประสานศอ. และหน่วยงายที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนและพัฒนา 	<ol style="list-style-type: none"> เข้าร่วมการประชุมและผลักดันให้เกิดเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ สนับสนุนกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย สนับสนุนให้หน่วยบริการตรวจสุขภาพช่องปากในเด็ก 3 ปี ยกระดับสถาน 	<ol style="list-style-type: none"> เข้าร่วมการประชุมประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลักดันให้เกิดเครือข่ายสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ ขับเคลื่อนการดำเนินงานภายในจังหวัดโดยชี้แจงนโยบายการดำเนินงานให้พื้นที่รับรู้รวมทั้งพัฒนาและ

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	<p>เครือข่าย สพด. ต้นแบบ</p> <p>ด้านสุขภาพช่องปาก</p> <p>ระดับเขตสุขภาพ</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u></p> <p>ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ</p> <p>ผู้รับผิดชอบงานทันต</p> <p>สุขภาพเด็กปฐมวัยจาก</p> <p>ศอ.ที่ 1-12 สสม. ครู</p> <p>ผู้ดูแลเด็กในสถานพัฒนา</p> <p>เด็กปฐมวัย และทันต-</p> <p>บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u></p> <p>17 ก.พ. 2565</p>	<p>พัฒนาเด็กปฐมวัยด้าน</p> <p>สุขภาพเด็ก 4D</p> <p>(Development and</p> <p>play /Diet /Dental</p> <p>/Disease) รวมทั้ง</p> <p>พัฒนาและคัดเลือก</p> <p>สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย</p> <p>ต้นแบบด้านสุขภาพ</p> <p>ช่องปากระดับเขต</p> <p>สุขภาพ</p> <p>5.สนับสนุนให้เกิดการ</p> <p>ดำเนินงานแบบบูรณา</p> <p>การในการตรวจคัด</p> <p>กรองสุขภาพช่องปาก</p> <p>ร่วมกับการตรวจ</p> <p>พัฒนาการและการ</p> <p>เจริญเติบโตในเด็ก</p> <p>ปฐมวัย</p>	<p>คัดเลือกสถานพัฒนาเด็ก</p> <p>ปฐมวัยต้นแบบด้าน</p> <p>สุขภาพช่องปากระดับ</p> <p>จังหวัด</p> <p>3. สนับสนุน สพด.ใน</p> <p>การจัดกิจกรรมส่งเสริม</p> <p>สุขภาพช่องปาก การ</p> <p>ดำเนินงานต่างๆ ด้วย</p> <p>การจัดสรรทรัพยากร ให้</p> <p>เพียงพอต่อการดำเนินงาน</p> <p>4. สนับสนุนให้เกิดการ</p> <p>ดำเนินงานแบบบูรณา</p> <p>การในการตรวจคัดกรอง</p> <p>สุขภาพช่องปากร่วมกับ</p> <p>การตรวจพัฒนาการและ</p> <p>การเจริญเติบโตในเด็ก</p> <p>ปฐมวัย</p> <p>5. ยกกระดับสถานพัฒนา</p> <p>เด็กปฐมวัยด้านสุขภาพ</p> <p>เด็ก 4D(Development</p> <p>and play/Diet/Dental</p> <p>/Disease) รวมทั้ง</p> <p>พัฒนาและคัดเลือกสถาน</p> <p>พัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ</p> <p>ด้านสุขภาพช่องปาก</p> <p>ระดับจังหวัด</p>

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
<p>3. ประชุมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาการเข้าถึงบริการ ส่งเสริมสุขภาพและ ป้องกันโรคในช่องปาก หญิงตั้งครรภ์</p>	<p>1. พัฒนา ผลักดันนโยบาย ส่งเสริมสุขภาพและ ป้องกันโรคในช่องปาก หญิงตั้งครรภ์(fee schedule) และให้เกิด การเข้าถึงบริการเพิ่มขึ้น</p> <p>2. สนับสนุน ควบคุม กำกับ และติดตามการ ดำเนินงาน</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> ทันตบุคลากรบุคลากรที่ ปฏิบัติหน้าที่ในคลินิก ANC และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จากศอ. สสจ. รพศ./รพท. รพช. รพ.สต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> 8 เม.ย. 2565</p>	<p>1. เข้าร่วมการประชุม เพื่อรับฟัง ชี้แจง ประเด็นปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานและให้ ข้อเสนอแนะ</p> <p>2. บูรณาการการตรวจ สุขภาพช่องปากใน กิจกรรมฝากครรภ์ คุณภาพ</p> <p>3. สนับสนุนหน่วยบริการ จัดบริการตรวจฟัน + ชัด ทำความสะอาดฟัน ภายใต้นโยบายFS (500บาท/ครรภ์)</p> <p>4. ส่งเสริมหญิง ตั้งครรภ์มีความรอบรู้ ด้านสุขภาพช่องปาก โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น application ฟันดี คลิปวิดีโอ สื่อ info graphic</p> <p>5. ค้นหาพื้นที่ที่มีผล การดำเนินงานที่ดี เพื่อเข้าร่วมการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>6. ควบคุม กำกับ และ ติดตามการดำเนินงาน</p>	<p>1. เข้าร่วมการประชุม เพื่อรับฟัง ชี้แจงประเด็น ปัญหาอุปสรรคในการ ดำเนินงานและให้ ข้อเสนอแนะ</p> <p>2. ขับเคลื่อนการ ดำเนินงานภายในจังหวัด โดยชี้แจงนโยบายการ ดำเนินงานให้พื้นที่รับรู้ และบูรณาการการตรวจ สุขภาพช่องปากใน กิจกรรมฝากครรภ์ คุณภาพ</p> <p>3. สนับสนุนการ ดำเนินงานของพื้นที่ด้วย การจัดสรรทรัพยากร ต่างๆ ให้เพียงพอต่อการ ดำเนินงาน</p> <p>4. ควบคุม กำกับ และ ติดตามการดำเนินงาน</p>

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
4. ประชุมคณะทำงาน ขับเคลื่อนการดำเนินงาน สร้างเสริมสุขภาพและ ป้องกันโรคในช่องปากใน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	ขับเคลื่อนและวางแผน ทางการดำเนินงานสร้าง เสริมสุขภาพและป้องกัน โรคในช่องปากในสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> คณะทำงานขับเคลื่อน สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและ ผู้เกี่ยวข้อง <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> 9 พ.ค. 2565	ผู้ที่เป็นคณะทำงาน เข้าร่วมประชุม และ นำแนวทางขับเคลื่อน ในพื้นที่	ผู้ที่เป็นคณะทำงาน เข้าร่วมประชุม และ นำแนวทางขับเคลื่อนใน พื้นที่
5. ประชุมติดตามการ ดำเนินงานสร้างเสริม สุขภาพช่องปาก fee schedule กลุ่มหญิง ตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย	ติดตามการดำเนินงาน สร้างเสริมสุขภาพช่องปาก fee schedule กลุ่มหญิง ตั้งครรภ์และเด็กปฐมวัย เพื่อรับฟังการดำเนินงาน ของพื้นที่ <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> ทันตบุคลากรบุคลากรที่ รับผิดชอบงาน ANC ครู และผู้ดูแลเด็กใน สพด. และผู้เกี่ยวข้อง <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> 10 มิ.ย. 2565	เข้าร่วมติดตามการ ดำเนินงาน นำเสนอ ข้อมูลในพื้นที่ที่ รับผิดชอบ ชี้แจง ประเด็นปัญหา อุปสรรคในการ ดำเนินงานและให้ ข้อเสนอแนะ	เข้าร่วมติดตามการ ดำเนินงาน นำเสนอ ข้อมูลในพื้นที่ที่ รับผิดชอบ ชี้แจง ประเด็นปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานและให้ ข้อเสนอแนะ
6. ประชุมเชิงปฏิบัติการ ถอดบทเรียนการ ดำเนินงานส่งเสริม สุขภาพช่องปาก	1. ถอดบทเรียนการ ดำเนินงานส่งเสริม สุขภาพช่องปากหญิง ตั้งครรภ์ และสถาน	เข้าร่วมการถอดบทเรียน และประสานจังหวัดเพื่อ ค้นหาพื้นที่ที่มีผลการ ดำเนินงานที่ดี เพื่อเข้า	เข้าร่วมการถอดบทเรียนและ ค้นหาพื้นที่ที่มีผลการ ดำเนินงานที่ดี เพื่อเข้าร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
<p>หญิงตั้งครรภ์ และสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัย ต้นแบบ</p>	<p>พัฒนาเด็กปฐมวัย ต้นแบบ 2. ติดตามการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> บุคลากร ใน สพด. ต้นแบบ 13 แห่ง ผู้รับผิดชอบงาน ทันตสาธารณสุข งานสตรีและเด็กปฐมวัย งาน ANC ใน ศอ. สสจ. รพศ./รพท. รพช หรือ รพ.สต. และผู้ที่เกี่ยวข้อง <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> 21 - 22 ก.ค. 2565</p>	<p>ร่วมการแลกเปลี่ยน เรียนรู้</p>	
<p>การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก (Health Literacy)</p>			
<p>1. พัฒนาสื่อส่งเสริม สุขภาพช่องปาก หญิงตั้งครรภ์สำหรับใช้ ใน digital platform</p>	<p>พัฒนาสื่อส่งเสริมสุขภาพ ช่องปากหญิงตั้งครรภ์ รูปแบบ digital platform สำหรับใช้ใน platform ต่างๆ เช่น Application พินดี เป็นต้น <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> หญิงตั้งครรภ์ และบุคลากร ใน ANC และผู้เกี่ยวข้อง <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ธ.ค. 2564</p>	<p>ประสานจังหวัดเพื่อ ส่งเสริมหญิงตั้งครรภ์มี ความรู้ด้านสุขภาพ ช่องปาก โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น application พิน ดี คลิปวิดีโอ สื่อ infographic</p>	<p>ส่งเสริมหญิงตั้งครรภ์มี ความรู้ด้านสุขภาพ ช่องปาก โดยใช้สื่อต่างๆ เช่น application พินดี คลิปวิดีโอ สื่อ infographic</p>

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
2. จัดทำ e-learning สำหรับทันตบุคลากร และบุคลากรสาธารณสุข ในการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย	<p>1. พัฒนาหลักสูตรการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย</p> <p>2. จัดทำ e - learning หลักสูตรการคัดกรองและเฝ้าระวังโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย สำหรับทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข</p> <p>3. ให้คำปรึกษาการใช้งาน สนับสนุน ควบคุม กำกับ และติดตามการดำเนินงาน</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u></p> <p>ทันตบุคลากรและบุคลากรสาธารณสุข</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u></p> <p>ธ.ค. 2564</p>	<p>1. ประชาสัมพันธ์ หลักสูตร และ สนับสนุนให้ กลุ่มเป้าหมายเข้าเรียน</p> <p>2. ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากเด็กปฐมวัย</p> <p>3. สนับสนุน ควบคุม กำกับ และติดตามการดำเนินงาน</p>	<p>1. ประชาสัมพันธ์ หลักสูตร และสนับสนุน ให้กลุ่มเป้าหมายเข้าเรียน</p> <p>2. ผลักดันให้เกิดการดำเนินงานเพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากเด็กปฐมวัย</p> <p>3. สนับสนุน ควบคุม กำกับ และติดตามการดำเนินงาน</p>
3. ผลิตสื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากรูปแบบ Home Based Digital Learning สำหรับเด็กปฐมวัย	<p>1. พัฒนาชุดการเรียนรู้ สุขภาพช่องปากรูปแบบ Home Based Digital Learning สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อทดลองใช้ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ</p> <p>2. ควบคุม กำกับ และติดตามการดำเนินงาน</p>	<p>1. ประสานจังหวัดเพื่อ สนับสนุนชุดการเรียนรู้สุขภาพช่องปาก รูปแบบ Home Based Digital Learning สำหรับเด็กปฐมวัย และกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและ</p>	<p>1. สนับสนุนการใช้ชุดการเรียนรู้สุขภาพช่องปากรูปแบบ Home Based Digital Learning สำหรับเด็กปฐมวัย และกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย</p>

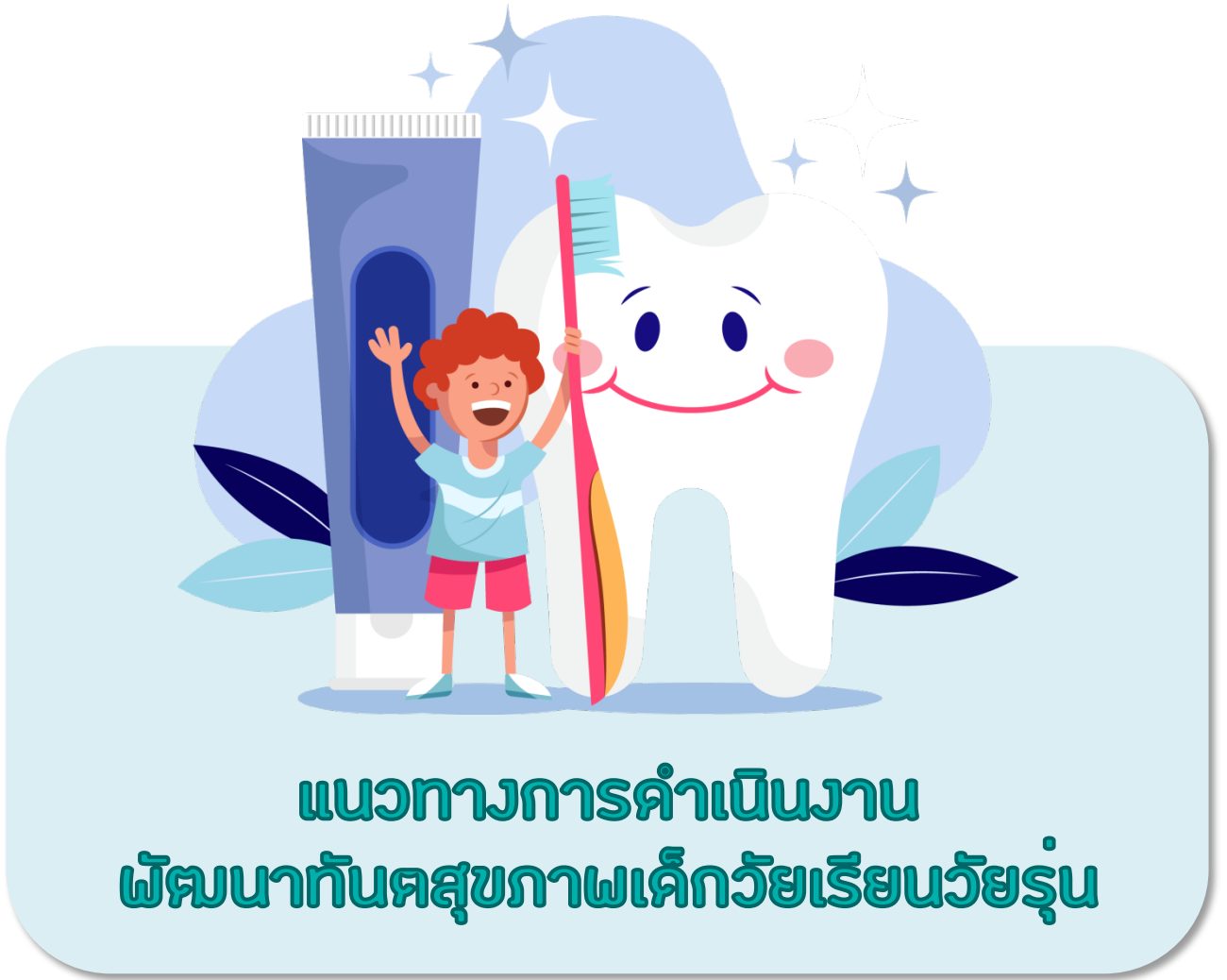

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	<p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u></p> <p>ครู ผู้ดูแลเด็ก ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย</p> <p>เด็กปฐมวัย และพ่อแม่ผู้ปกครอง</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u></p> <p>ธ.ค. 2564</p>	<p>ผลักดันให้เกิดการใช้งานในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้นแบบ</p> <p>2. ควบคุม กำกับ และติดตามการดำเนินงาน</p>	<p>ต้นแบบ</p> <p>2. ควบคุม กำกับ และติดตามการดำเนินงาน</p>

ผู้ประสานงาน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	E-mail
ทพญ.กรกมล นิยมศิลป์	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ (หัวหน้ากลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยและวัยเรียน)	kornkamol.n@anamai.mail.go.th
ทพญ.นพวรรณ โพนนุกูล	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ (หัวหน้างาน)	noppawan.p@anamai.mail.go.th
นางสาวเขมณัฐ์ เชื้อชัยทัศน์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ	kcmanat48@gmail.com
ทพ.ณัฐพงศ์ กันทะวงศ์	ทันตแพทย์ชำนาญการ	kunthawong19@hotmail.com
นางสาวปาจริยภัทร นาควารี	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	pachareeyaphat.n@gmail.com
นางสาววรรณอร กิติเดชวรชัย	เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขปฏิบัติงาน	ning4962@gmail.com

กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยและวัยเรียน โทร 0 2590 4204, 0 2590 4208, 0 2590

แนวทางการดำเนินงาน
พัฒนากันตสุขภาพเด็กวัยเรียนวัยรุ่น

โครงการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ปี 2565

เป้าประสงค์ : เด็กวัยเรียนวัยรุ่นสุขภาพช่องปากดี

(เด็กอายุ 12 ปี ปราศจากฟันผุ ร้อยละ 71 และได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากร้อยละ 50)

เป้าหมายผลผลิต :

1. เด็กได้รับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากที่มีคุณภาพและมีความครอบคลุม
2. โรงเรียนและชุมชนร่วมพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี
3. หน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมายผลลัพธ์ :

1. เด็กวัยเรียนวัยรุ่นมีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากและมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์
2. เด็กวัยเรียนวัยรุ่นมีสภาวะสุขภาพช่องปากที่ดี

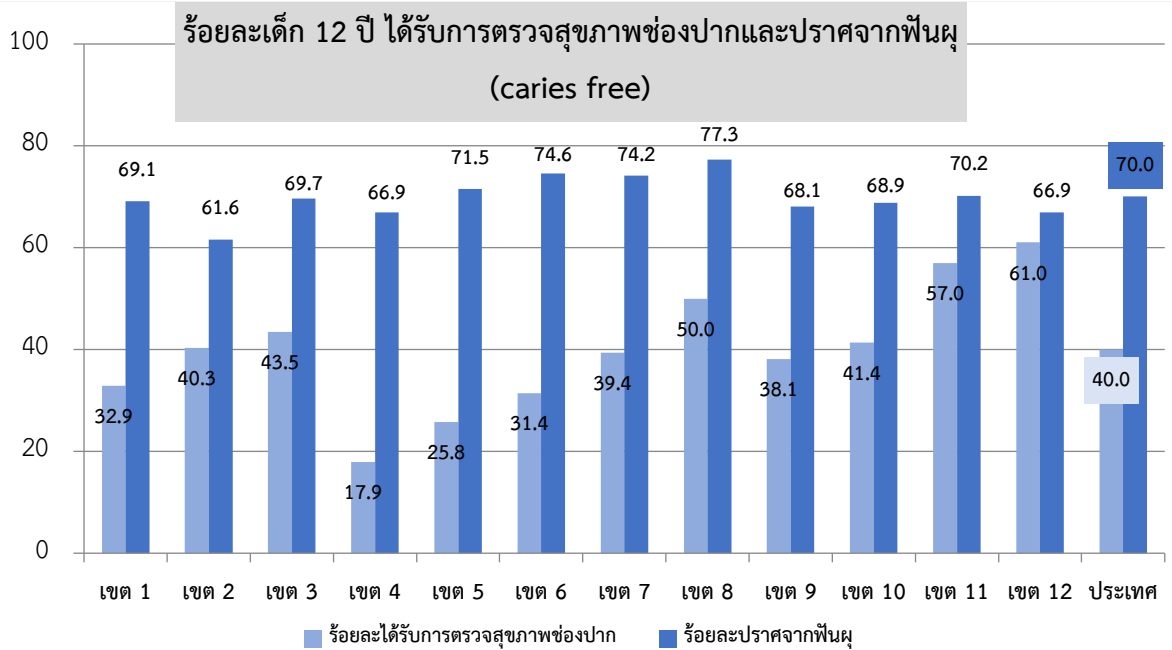
สถานการณ์

เด็กวัยเรียนเป็นช่วงระยะเวลาที่สำคัญในการปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย และมีความรู้ความสามารถ สุขภาพจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาเด็ก แนวทางการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพตามกฎบัตรออกตาวา (Ottawa charter) ครอบคลุมมิติด้านการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการมีสุขภาพดี การเสริมสร้างกิจกรรมชุมชนให้เข้มแข็ง การพัฒนาทักษะส่วนบุคคล และการปรับเปลี่ยนระบบบริการสุขภาพ จากรายงานเฝ้าระวังทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงกลุ่มเด็กวัยเรียน โดยสำนักทันตสาธารณสุข ปี 2564 พบว่าเด็กวัยเรียนอายุ 12 ปี ปราศจากโรคฟันผุ (Caries free) ร้อยละ 63.8 เด็กฟันดีไม่มีฟันผุ (Cavity free) ร้อยละ 73.1 เด็กมีสภาวะเหงือกอักเสบ ร้อยละ 13.4 สาเหตุสำคัญเกิดจากการมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่ไม่เหมาะสม และมีพฤติกรรมบริโภคอาหารที่เสี่ยงต่อฟันผุ โดยจากรายงานดังกล่าวพบว่า เด็กแปร่งฟันคุณภาพ (แปร่งฟัน 222) ร้อยละ 34.3 กินขนม/เครื่องดื่ม/ลูกอมระหว่างมื้อมากกว่า 2 ครั้ง/วัน ร้อยละ 48.7 ดื่มน้ำหวาน และน้ำอัดลม 4-7 วัน/สัปดาห์ ร้อยละ 32.6 และ ร้อยละ 33.0 ตามลำดับซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาสุขภาพช่องปากและการมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ ยังคงเป็นปัญหาสุขภาพและความท้าทายที่สำคัญในการดูแลสุขภาพกลุ่มเด็กวัยเรียน

การบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากเป็นสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพสำหรับคนทุกกลุ่มวัย แต่การเข้าถึงบริการของแต่ละกลุ่มวัยยังต่ำ โดยเฉพาะเด็กวัยเรียนพบว่าได้รับการตรวจฟัน ร้อยละ 48.7 โดยในปี พ.ศ. 2564 สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้มีนโยบายในการเพิ่มรายการบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากที่มุ่งเน้นการเข้าถึงบริการบางกลุ่มวัยเป็นการจำเพาะ (Fee schedule) ในเด็ก 4-12 ปี

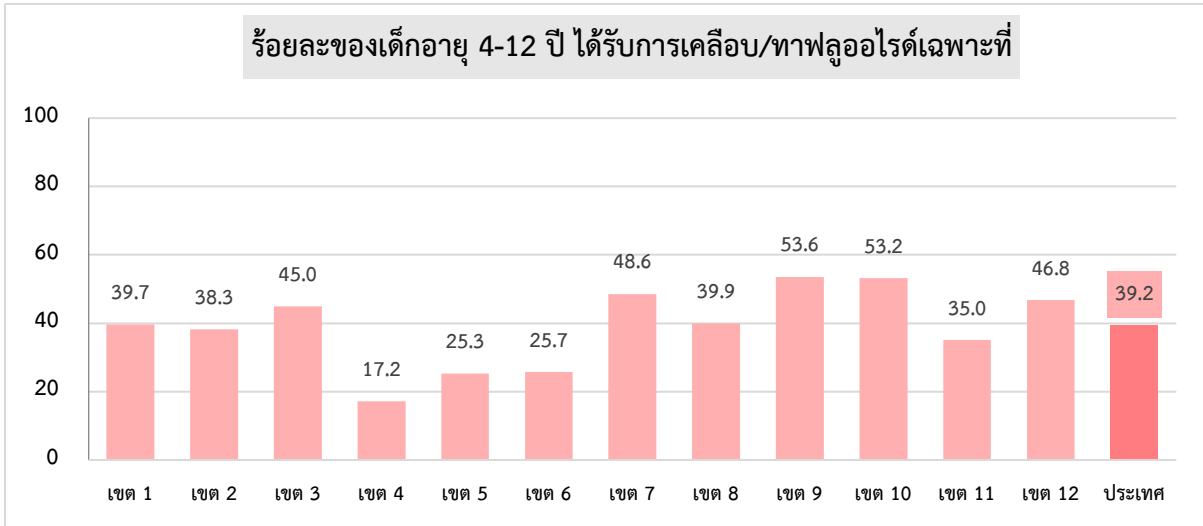

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เพิ่มการเข้าถึงและความครอบคลุมบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก สำหรับเด็กวัยเรียนทุกสิทธิ และเพื่อลดความชุกของการเกิดโรคฟันผุในเด็กวัยเรียน ซึ่งดำเนินการโดยจัดให้มี บริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก และดำเนินการเบิกจ่ายค่าชดเชยบริการสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคในช่องปาก ได้แก่ บริการทา/เคลือบฟลูออไรด์ ในเด็กอายุ 4-12 ปี และบริการเคลือบ หลุมร่องฟัน (เฉพาะฟันกรามถาวร ซี่ 6 และ 7) ในเด็กอายุ 6-12 ปี ผลการดำเนินงานปี 2564 พบว่า เด็กอายุ 12 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากและวางแผนการรักษา ร้อยละ 40 (เป้าหมาย ร้อยละ 55) และ เด็กอายุ 12 ปี ปราศจากฟันผุ (Caries Free) ร้อยละ 70.0 (เป้าหมายร้อยละ 71.0) โดยมีเขตสุขภาพที่มี ผลงานการตรวจสุขภาพช่องปากและวางแผนการรักษามากกว่าร้อยละ 55 ได้แก่ เขตสุขภาพที่ 11 และ 12

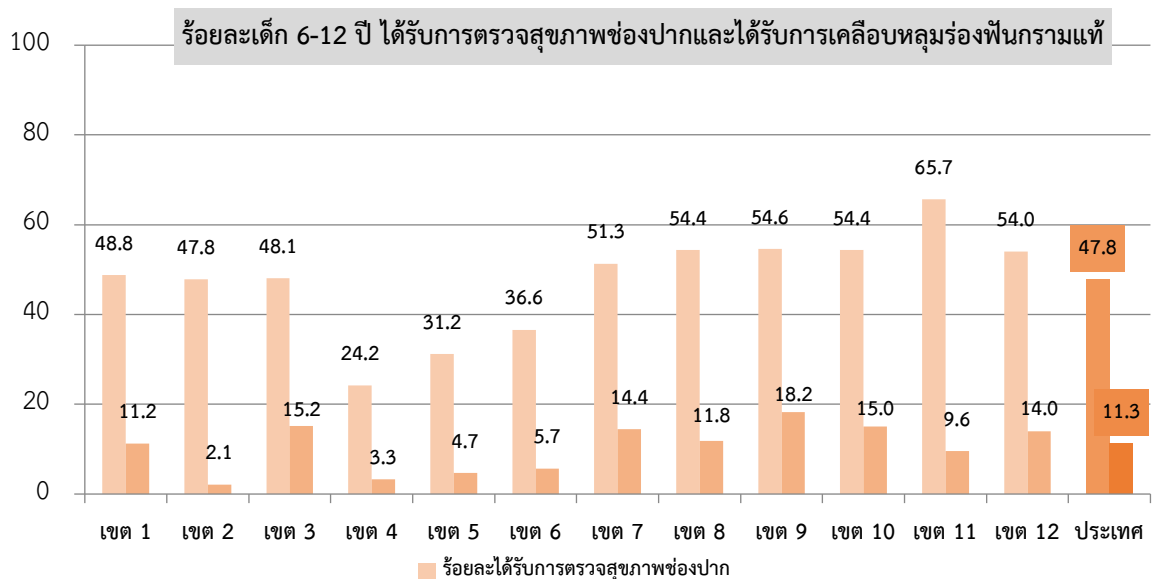

(ที่มา : รายงานข้อมูล HDC กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 27 ก.ย. 64)

ผลงานการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก บริการทา/เคลือบฟลูออไรด์ ในเด็กอายุ 4-12 ปี ผลการดำเนินงานปี 2564 พบว่าเด็กอายุ 4-12 ปี ได้รับการทา/เคลือบฟลูออไรด์ ร้อยละ 39.2 (เป้าหมายร้อยละ 50) เด็กอายุ 6-12 ปี ได้รับการตรวจและบริการเคลือบหลุมร่องฟัน (เฉพาะฟัน กรามถาวร ซี่ 6 และ 7) ร้อยละ 11.3 ซึ่งความครอบคลุมของการให้บริการทา/เคลือบฟลูออไรด์ และเคลือบ หลุมร่องฟันยังต่ำกว่าเป้าหมาย (เป้าหมายร้อยละ 50)

(ที่มา : รายงานข้อมูล HDC กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 27 ก.ย. 64)

(ที่มา : รายงานข้อมูล HDC กระทรวงสาธารณสุข ณ วันที่ 27 ก.ย. 64)

และจากผลการศึกษาโครงการประเมินผลการยึดติดสารเคลือบหลุมร่องฟัน โดยสำนักทันตสาธารณสุข ปี 2564 พบว่า ฟันกรามถาวรซี่ 6 และ 7 ที่ได้รับการเคลือบหลุมร่องฟันด้านบดเคี้ยว เป็นระยะเวลา 1 ปี จำนวนทั้งหมด 8,894 ซี่ วัสดุเคลือบหลุมร่องฟันด้านบดเคี้ยวมีการยึดติดที่สมบูรณ์ร้อยละ 27.5 วัสดุเคลือบหลุมร่องฟันด้านบดเคี้ยวยึดติดบางส่วน ร้อยละ 42.6 และวัสดุเคลือบหลุมร่องฟันด้านบดเคี้ยวหลุดทั้งหมด ร้อยละ 29.9 โดยฟันกรามถาวรซี่ 6 พบการยึดติดสมบูรณ์ในช่วงอายุ 6 - 9 ปี ร้อยละ 28.2 ซึ่งมีการยึดติดสมบูรณ์มากกว่าเมื่อเคลือบหลุมร่องฟันในช่วงอายุ 10-12 ปี ฟันกรามถาวรซี่ 7 พบการยึดติดสมบูรณ์ในช่วงอายุ 12 ปี ร้อยละ 35 ซึ่งมีการยึดติดสมบูรณ์มากกว่าเมื่อเคลือบหลุมร่องฟันในช่วงอายุ 10 - 11 ปี และพบการเกิดฟันผุเป็นรู ร้อยละ 3.1 และฟันผุที่ไม่เป็นรู ร้อยละ 16 โดยในฟันที่วัสดุเคลือบหลุมร่องฟันด้านบดเคี้ยว

หลุดทั้งหมด พบการเกิดฟันผุมากกว่าฟันที่วัสดุเคลือบหลุมร่องฟัน ยึดติดบางส่วนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) การให้บริการเคลือบหลุมร่องฟันที่โรงพยาบาล จะมีการยึดติดของวัสดุเคลือบหลุมร่องฟันดีกว่า การให้บริการที่โรงเรียน 1.5 เท่า การให้บริการโดยมีผู้ช่วยช่างเก้าอี้ จะมีการยึดติดของวัสดุเคลือบหลุมร่องฟันดีกว่า ไม่มีผู้ช่วย 3.9 เท่า จำนวนฟันที่เคลือบหลุมร่องฟัน เฉลี่ย 1 – 2 ซี่ต่อครั้ง จะมีการยึดติดของวัสดุเคลือบหลุมร่องฟันดีกว่า เคลือบหลุมร่องฟันเฉลี่ย 3 – 8 ซี่ต่อครั้ง 1.2 เท่า นักเรียนที่มีอนามัยช่องปากที่ดี จะมีการยึดติดของวัสดุเคลือบหลุมร่องฟันดีกว่า นักเรียนที่มีอนามัยช่องปากที่ไม่ดี 1.4 เท่า

จากการวิเคราะห์ส่วนขาด (Gap) ของการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น พบว่า จากรายงานเฝ้าระวังทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงกลุ่มเด็กวัยเรียน พบว่าเด็กวัยเรียนยังมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์น้อย โดยเด็กวัยเรียนแปรงฟันคุณภาพ 222 (แปรงฟัน 2 ครั้ง เข้าและก่อนนอน แปรงนานครั้งละ 2 นาที และไม่ทานอะไรหลังแปรงฟัน 2 ชั่วโมง) ร้อยละ 34.3 และมีพฤติกรรมกินอาหารว่างระหว่างมื้อที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ มากกว่า 2 ครั้ง/วัน ร้อยละ 25.7 จากรายงานผลการศึกษาจากโครงการประเมินผลโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากและป้องกันโรคในโรงเรียน ในเด็กวัยเรียน ชั้น ป.5 และ ป.6 ยังพบว่า เด็กวัยเรียน มีความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากระดับพื้นฐาน (Basic or Functional Health Literacy) ที่เพียงพอแต่ยังไม่เพียงพอในการทำให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ และเมื่อดูความรอบรู้รายด้านพบว่าเด็กวัยเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้สุขภาพช่องปากในด้านการบริโภคอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุน้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 3.9 คะแนน จากคะแนนเต็ม 6 คะแนน การมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์และการสื่อสารความรู้ถึงตัวกลุ่มเป้าหมาย เด็ก ครู และผู้ปกครอง การพัฒนาทักษะการดูแลสุขภาพช่องปาก และการเลือกบริโภคอาหารเด็กยังคงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการ และภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 การจัดบริการสุขภาพช่องปากในกลุ่มเด็ก จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายในการปรับเปลี่ยนการดำเนินกิจกรรมภายใต้สถานการณ์นี้ การส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนและชุมชนจัดการสิ่งแวดล้อมไม่ให้มีอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ และการเชื่อมโยงไปถึงการจัดสิ่งแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดีของเด็ก รวมถึงการปรับเปลี่ยนระบบบริการ การส่งเสริมป้องกันสุขภาพช่องปาก เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายยังคงได้รับบริการ ส่งเสริมป้องกันด้านสุขภาพช่องปากตามสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐานและความจำเป็น ยังเป็นความท้าทายที่สำคัญ

การพัฒนาการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ต้องอาศัยการบูรณาการการทำงานในทุกภาคส่วน และขยายผลกิจกรรมที่มีประสิทธิผล โครงการนี้มุ่งหวังในการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ให้เด็กวัยเรียนวัยรุ่นมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ พัฒนาระบบอนามัยโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี ผ่านการทำงานเครือข่ายโรงเรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และสร้างความเข้มแข็งของระบบกำกับ

ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปาก และเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพช่องปาก ตามชุดสิทธิประโยชน์และความจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย อันจะส่งผลให้เด็กวัยเรียนวัยรุ่น มีความรอบรู้ ด้านสุขภาพช่องปากที่ดี มีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ เข้าถึงบริการสุขภาพช่องปาก ส่งผลให้มี สภาวะสุขภาพช่องปากที่ดี และสุขภาพองค์รวมที่ดีต่อไป

กรอบการดำเนินงานปีงบประมาณ 2565

แนวทางการดำเนินงาน กลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น ปี 2565

เด็กวัยเรียน วัยรุ่น มีสุขภาพช่องปากดี

เด็ก 12 ปี ปราศจากโรคฟันผุ (Caries free) ร้อยละ 71 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จากปีที่ผ่านมา) และได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 50

คำเป้าหมาย/ตัวชี้วัด	เด็ก 12 ปี ปราศจากโรคฟันผุ (Caries free) ร้อยละ 71 (เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จากปีที่ผ่านมา) และได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 50			
กลยุทธ์	สร้างความรอบรู้ ด้านสุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียนวัยรุ่น	พัฒนาระบบอนามัยโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี	เพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพช่องปากตามชุดสิทธิประโยชน์	
มาตรการ	<ul style="list-style-type: none"> รณรงค์สื่อสารความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพช่องปากในเรื่องการแปรงฟัน พัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียน ผ่านเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Active learning 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาเครือข่ายโรงเรียนในการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก พัฒนาระบบเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน โดยผู้ปกครอง และ ครู พัฒนาระบบข้อมูลเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี <ul style="list-style-type: none"> การประเมินเครือข่ายแบบออนไลน์/ฐานข้อมูลเครือข่าย เสริมสร้างความเข้มแข็งกลไกกำกับ ติดตาม และ ประเมินผล 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาคุณภาพการจัดการบริการสุขภาพช่องปาก สื่อสารการรับรู้สิทธิประโยชน์ สนับสนุนให้หน่วยบริการจัดการบริการส่งเสริมป้องกันตามชุดสิทธิประโยชน์ พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก 	
โครงการสำคัญ	โครงการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน วัยรุ่น			
กิจกรรม	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาชุดการเรียนรู้ online เพื่อสร้างความรอบรู้และพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ใน ครู และ เด็กวัยเรียน ผ่าน digital platform รณรงค์สื่อสารความรอบรู้และการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียนวัยรุ่นผ่านกิจกรรมประกวดคลิปวิดีโอ 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาเครือข่ายโรงเรียนในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพบุคลากร จัดทำแนวทางเฝ้าระวังสุขภาพช่องปาก และช่องทางทางประเมินตนเองเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี ผ่าน digital platform ประชุมชี้แจงแนวทางการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากในพื้นที่นำร่อง 	<ul style="list-style-type: none"> ประชุมเชิงพัฒนาการดำเนินงานการเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน 4- 12 ปี ผ่าน video conference สื่อสารการรับรู้สิทธิประโยชน์ทางทันตกรรมสำหรับเด็กวัยเรียน วัยรุ่น (Air War) 	
ระดับความสำเร็จ	<p>ไตรมาส 1 (3เดือน)</p> <p>เด็ก 12 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 20</p>	<p>ไตรมาส 2 (6เดือน)</p> <ul style="list-style-type: none"> เด็ก 12 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 40 โรงเรียนเข้าร่วมการประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาเป็นเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี อย่างน้อย คอ.ละ 5 โรงเรียน 	<p>ไตรมาส 3 (9เดือน)</p> <ul style="list-style-type: none"> เด็ก 12 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากร้อยละ 45 ชุดกระบวนการ Active learning Digital platform การประเมิน รร.เครือข่าย Digital platform การเฝ้าระวัง <p>ดำเนินการในพื้นที่นำร่อง คอ. 1 จังหวัด</p>	<p>ไตรมาส 4 (12 เดือน)</p> <ul style="list-style-type: none"> เด็กอายุ 12 ปี ปราศจากฟันผุ ร้อยละ 71 เด็กอายุ 12 ปี ได้รับการ ตรวจสุขภาพช่องปาก ร้อยละ 50

ตัวชี้วัด ปีงบประมาณ พ.ศ.2565

ลำดับ	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย
1	เด็กอายุ 12 ปี ได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากและวางแผนการรักษา	ร้อยละ 50
2	เด็กอายุ 12 ปี ปราศจากโรคฟันผุ (Caries free)	ร้อยละ 71 (หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จากปีที่ผ่านมา)
3	เด็กอายุ 12 ปี ฟันดีไม่มีผุ (Cavity free)	ร้อยละ 82 (หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 จากปีที่ผ่านมา)
4	เด็กอายุ 4-12 ปี ได้รับการเคลือบ/ ทาฟลูออไรด์เฉพาะที่	ร้อยละ 50
5	เด็กอายุ 6-12 ปี ได้รับการเคลือบหลุมร่องฟันกรมถาวร	ร้อยละ 30

มาตรการการดำเนินงาน

1. เพิ่มการเข้าถึงบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากเด็กวัยเรียน

- สนับสนุนให้หน่วยบริการจัดบริการทันตกรรมป้องกันตามชุดสิทธิประโยชน์ ได้แก่ การใช้ฟลูออไรด์เฉพาะที่ในเด็ก และการเคลือบหลุมร่องฟัน (sealant) ในฟันกรามถาวรซี่แรกและซี่ที่ 2 อย่างมีประสิทธิภาพ
- จัดให้มีระบบเฝ้าระวังสภาวะสุขภาพช่องปากของนักเรียนและการส่งต่อเพื่อรับบริการตั้งแต่เริ่มแรก (early detection and early treatment) โดยมีการตรวจฟันอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง และประเมินความเสี่ยงของโรคในช่องปาก จัดบริการทันตกรรมป้องกันในเด็กตามระดับความเสี่ยง และส่งต่อบริการและรักษาตามความเสี่ยงและความจำเป็น

2. สร้างความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพช่องปากนักเรียน

- พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้และกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานเครือข่ายส่งเสริมสุขภาพช่องปากผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและในครอบครัว เช่น การจัดกิจกรรมเรียนรู้เรื่องทันตสุขภาพที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะการแปรงฟันคุณภาพ ทักษะในการเลือกรับประทานอาหาร ขนมน และเครื่องดื่ม ที่ไม่เสี่ยงต่อการเกิดโรคในช่องปาก เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ และสามารถเฝ้าระวังโรคในช่องปากได้ด้วยตนเอง (self-surveillance)
- สนับสนุนให้หน่วยบริการทำงานร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมการเรียนการสอนทันตสุขภาพที่ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่ดี

3. ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี

- สนับสนุน ติดตาม และ ประเมินผล การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดีของนักเรียน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรการและแนวทางการสร้างเสริมความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพช่องปากและการเลือกรับบริการทางทันตกรรม และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่ส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา พ.ศ.2564
- สนับสนุนให้หน่วยบริการทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดีของเด็กวัยเรียนวัยรุ่น

4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน ครอบครัว ชุมชน และ ภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียน สร้างสิ่งแวดล้อม รวมถึงนโยบายที่สนับสนุนการมีสุขภาพช่องปากที่ดีในเด็กวัยเรียน ผ่านเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น เครือข่ายโรงเรียน เด็กไทยฟันดี เครือข่ายสังคมไทยไร้ฟันผุ โรงเรียนนักเรียนไทยสุขภาพดี

กิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
โครงการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ปี 2565			
1. พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างความรอบรู้และพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ ในเด็กวัยเรียนวัยรุ่น			
1.1 ประชุมพัฒนาและผลิตชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Active Learning) เพื่อสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียน	1. พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Active learning) เพื่อสร้างความรอบรู้และพฤติกรรมสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ในเด็กวัยเรียน ในเรื่องการแปรงฟันที่มีประสิทธิภาพ และการลดบริโภคอาหารที่เสี่ยงต่อโรคฟันผุ และการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง (Self-surveillance) <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> ผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และผู้เกี่ยวข้อง <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ต.ค.64 - ส.ค.65	1. ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเข้าร่วมพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Active learning) (คอ.ละ 1 แห่ง) 2. พัฒนาศักยภาพบุคลากรและสนับสนุนสื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ Active learning	1.พัฒนาพื้นที่ต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Active learning) 2. จัดให้มีการเรียนการสอนด้านสุขภาพช่องปากในโรงเรียนการสื่อสาร key message ลดบริโภคน้ำตาล และการแปรงฟันคุณภาพ การตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
2. รมรณรงค์สื่อสารความรู้และการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียนวัยรุ่น			
2.1 ผลิตสื่อส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพช่องปากและสิทธิประโยชน์ทางทันตกรรมสำหรับเด็กวัยเรียนวัยรุ่น	1. พัฒนาสื่อส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพช่องปากและสิทธิประโยชน์ทางทันตกรรมสำหรับเด็กวัยเรียนวัยรุ่น 2. สื่อสารการรับรู้สิทธิประโยชน์ ผ่านช่องทางออนไลน์ เช่น DLTV ของกระทรวงศึกษาธิการ <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> เด็กวัยเรียนวัยรุ่น <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ธ.ค.64	1. สื่อสาร key message ด้านสุขภาพช่องปาก และประเมินความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก 2. เผยแพร่ สนับสนุน และติดตามการใช้สื่อในพื้นที่	1. สื่อสาร key message ด้านสุขภาพช่องปาก ได้แก่การลดบริโภคน้ำตาล และการแปรงฟันคุณภาพ การตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตนเองสิทธิประโยชน์ทางทันตกรรม 2. สนับสนุนการใช้สื่อในพื้นที่
2.2 การสร้างกระแสการแปรงฟันและพัฒนาทักษะการแปรงฟันของเด็กวัยเรียน			
การประกวดคลิปวิดีโอส่งเสริมการดูแลสุขภาพช่องปากในโรงเรียน ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน - ประชาสัมพันธ์กิจกรรมประกวดคลิปวิดีโอส่งเสริมการดูแลสุขภาพช่องปาก - จัดงานประกวดและมอบรางวัลแก่โรงเรียนที่เข้าร่วมการประกวดคลิปวิดีโอส่งเสริมการดูแลสุขภาพช่องปาก	1. สร้างกระแสการแปรงฟันและพัฒนาทักษะการแปรงฟันของเด็กวัยเรียนผ่านกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวันในโรงเรียน 2. จัดทำหลักเกณฑ์และประชาสัมพันธ์โรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมประกวดฯ ในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผ่านศูนย์อนามัยและจังหวัด <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> โรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษาและโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน	คัดเลือกโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมประกวดคลิปวิดีโอส่งเสริมการดูแลสุขภาพช่องปากด้วยตนเองในโรงเรียน ประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (คอ.ละ 1 แห่ง)	ประชาสัมพันธ์ โรงเรียน เข้าร่วมกิจกรรมประกวดคลิปวิดีโอส่งเสริมการดูแลสุขภาพช่องปากด้วยตนเองในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	<p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ธ.ค.64 - ก.ค.65</p>		
<p>2.3 จัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก และความรู้ด้านสุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วันเด็กแห่งชาติ</p> <p>กิจกรรมฟันสะอาดเหงือกแข็งแรง สักคมไทยไร้ฟันผุ เป็นต้น</p>	<p>1. ขับเคลื่อนการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน</p> <p>2.รณรงค์สื่อสารความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> เด็กวัยเรียน/ โรงเรียน/ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ภาควิชาที่เกี่ยวข้อง</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ม.ค. - พ.ค. 65</p>	<p>1. ขับเคลื่อนการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน</p> <p>2.รณรงค์สื่อสารความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก</p>	<p>จัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก และความรู้ด้านสุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียนวัยรุ่น ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วันเด็กแห่งชาติ</p> <p>กิจกรรมฟันสะอาด เหงือกแข็งแรง สักคมไทยไร้ฟันผุ เป็นต้น</p>
<p>3. พัฒนาเครือข่ายโรงเรียนในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปาก</p>			
<p>3.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากเด็กวัยเรียน</p>	<p>พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเพื่อการจัดบริการสุขภาพช่องปากที่มีคุณภาพ</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> ทันตบุคลากร และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ ผู้เกี่ยวข้อง จาก ศอ. 1 – 12 สสจ. รพ. ส่วนกลาง</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> 13-14 ธ.ค.64</p>	<p>เข้าร่วมประชุมพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเพื่อการจัดบริการสุขภาพช่องปากที่มีคุณภาพ</p>	<p>เข้าร่วมประชุมพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเพื่อการจัดบริการสุขภาพช่องปากที่มีคุณภาพ</p>
<p>3.2 ประชุมเชิงปฏิบัติการ พัฒนาศักยภาพผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน</p>	<p>1.พัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร</p> <p>2.พัฒนาศักยภาพ</p>	<p>1. ขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน</p>	<p>1.จัดกิจกรรมกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน</p>

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	<p>ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียน ดำรวจตระเวนชายแดน กลุ่มเป้าหมาย : ทันตบุคลากร และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ ผู้เกี่ยวข้อง จาก ศอ. 1 – 12 สสจ. รพ. และ ส่วนกลาง ระยะเวลาดำเนินการ : 17 มี.ค.65</p>	<p>2. เข้าร่วมประชุมพัฒนาศักยภาพผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน</p>	<p>2. เข้าร่วมประชุมพัฒนาศักยภาพผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 3. สนับสนุนให้หน่วยบริการจัดบริการส่งเสริมป้องกันตามชุดสิทธิประโยชน์ในพื้นที่ กพด. ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> • จัดบริการเคลือบ/ทาฟลูออไรด์ และเคลือบหลุมร่องฟัน (Sealant) ในฟันกรามถาวร ซึ่งแรกและซี่ที่ 2 • ตรวจฟัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง • ส่งต่อบริการและรักษาตามความเสี่ยงและความจำเป็น
<p>3.3 ประชุมเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินการเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี</p>	<p>พัฒนาเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี สุขภาพดี กลุ่มเป้าหมาย : ทันตบุคลากรเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี และผู้เกี่ยวข้อง ระยะเวลาดำเนินการ : 18 พ.ย.64</p>	<p>1. คัดเลือกและประเมินเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี (ศอ.ละ 2 เครือข่าย) 2. ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียน และต่อยอดความรู้ด้านสุขภาพช่องปากผ่านเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดี /โรงเรียนรอบรู้ด้านสุขภาพ/</p>	<p>1. ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเข้าร่วมประเมินเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีผ่าน Digital Platform และประเมินรับรอง 2. ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียน และต่อยอดความรู้ด้านสุขภาพช่องปากผ่านเครือข่ายโรงเรียน</p>

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
		เครือข่ายโรงเรียน ตชด. เครือข่ายสังคมไทยไร้ฟันผุ	เด็กไทยฟันดี /โรงเรียน รอบรู้ด้านสุขภาพ/ เครือข่ายโรงเรียนตชด. เครือข่ายสังคมไทยไร้ฟันผุ
3.4 พัฒนาแนวทางเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนโดยผู้ปกครองและครู ผ่าน digital platform - ประชุมเชิงปฏิบัติการชี้แจงแนวทางการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน โดยครูในพื้นที่นำร่อง (15 – 16 มิ.ย.65)	พัฒนาระบบเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนโดยผู้ปกครอง และครู ผ่าน Digital Platform ในพื้นที่นำร่อง กลุ่มเป้าหมาย : โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ธ.ค.64 – พ.ค.65	1. ประชาสัมพันธ์ให้โรงเรียนเข้าร่วมพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียนวัยรุ่น โดย ผู้ปกครอง และ ครู ผ่าน Digital Platform (คอ.ละ 1 แห่ง) 2. ขับเคลื่อนระบบอนามัยโรงเรียน โดยส่งเสริมให้จังหวัดมีข้อมูลในการเฝ้าระวังครอบคลุมปัจจัยป้องกันและปัจจัยเสี่ยงสำคัญในกลุ่มเด็กวัยเรียน	พัฒนาพื้นที่ต้นแบบในการเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียนวัยรุ่น โดย ผู้ปกครอง และ ครู ผ่าน Digital Platform
3.6 พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Active Learning) และช่องทางการประเมินเครือข่ายโรงเรียนเด็กไทยฟันดีรูปแบบออนไลน์	พัฒนาระบบการติดตามการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียน ผ่านศูนย์อนามัย และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยผ่าน Digital Platform เพื่อให้นักเรียนใช้เป็นช่องทางการเรียนรู้ และเครือข่ายสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลการดำเนินงาน ส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ต.ค.64 - เม.ย.65	ร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน	ร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
3.7 ประชุมคณะทำงานดำเนินงานและติดตามมาตรการที่มีใช้ภายใต้การบริโภคน้ำตาลที่เหมาะสมสำหรับคนไทย	ขับเคลื่อน /ผลักดัน /ติดตาม มาตรการภาษีและที่มีใช้ภายใต้การบริโภคน้ำตาลที่เหมาะสมสำหรับคนไทย และ มาตรการและแนวทางการสร้างเสริม ความรอบรู้ สู่การปฏิบัติในพื้นที่ <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> คณะทำงานและผู้เกี่ยวข้อง <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ก.พ.- ส.ค.65	ขับเคลื่อน /ผลักดัน /ติดตาม การสร้างนโยบายที่ดีต่อสุขภาพช่องปาก เด็กวัยเรียน วัยรุ่น	สนับสนุนให้โรงเรียนสร้างนโยบายที่ดีต่อสุขภาพช่องปากเด็ก วัยเรียนวัยรุ่น
3.8 ติดตามการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพเด็กวัยเรียนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร สังกัดไทยไร้ฟันผุ	1. เสริมสร้างความเข้มแข็งกลไก กำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน 2. ขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินงานตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรการและแนวทางการสร้างเสริมความรอบรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพช่องปากและการเลือกรับบริการทางทันตกรรม และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วย การจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่ส่งเสริม	1. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน 2. ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม การดำเนินงาน เครือข่ายโรงเรียน 3. ขับเคลื่อนและติดตามการดำเนินงานตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรการและแนวทางการสร้างเสริมความรอบรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ ช่องปาก และการเลือกรับบริการทางทันตกรรม และประกาศสำนักงานคณะกรรมการ	1. ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงาน ส่งเสริมสุขภาพช่องปากในเด็กวัยเรียนวัยรุ่น 2. ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรการและแนวทางการสร้างเสริมความรอบรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพ ช่องปาก และการเลือกรับบริการทางทันตกรรม และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วย การจำหน่าย

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	<p>สุขภาพของสถานศึกษา พ.ศ.2564</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> เครือข่ายสังคมไทยไร้ฟัน ผู้เรียนในถิ่นทุรกันดาร</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ต.ค.64 - ส.ค.65</p>	<p>การศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วย การจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มที่ส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา พ.ศ.2564</p>	<p>อาหารและเครื่องดื่มที่ส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา พ.ศ.2564</p>
<p>4. เพิ่มการเข้าถึงบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น</p>			
<p>4.1 ประชุมพัฒนาการดำเนินงานการเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียน 4 - 12 ปี ผ่าน video conference</p>	<p>พัฒนานโยบายและประเมินผลการเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่นตามชุดสิทธิประโยชน์กลุ่มวัยเรียน</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> ทันตบุคลากร จาก ศอ. 1-12, สสจ. ส่วนกลาง และผู้เกี่ยวข้อง</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> 19 ม.ค.65</p>	<ol style="list-style-type: none"> กำกับติดตามและประเมินผลคุณภาพบริการสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่นตามชุดสิทธิประโยชน์ร่วมกับภาคีเครือข่าย รวบรวมข้อมูลเพื่อกำกับ ติดตามและประเมินผลตามตัวชี้วัดเป้าหมายในจังหวัดที่รับผิดชอบ ประเมินผลกิจกรรมดำเนินงานในพื้นที่รายไตรมาส และเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานต่อพื้นที่ สรุปภาพรวมการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการดำเนินงานให้กับพื้นที่และส่วนกลาง พัฒนาศักยภาพ 	<ol style="list-style-type: none"> มีแผนการจัดบริการระดับจังหวัด มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ มีข้อมูลในการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรม ตรวจประเมินการยึดติดของสารเคลือบหลุมร่องฟัน รวบรวมข้อมูลเพื่อกำกับ ติดตามและประเมินผล สนับสนุนให้หน่วยบริการจัดบริการส่งเสริมป้องกันตามชุดสิทธิประโยชน์ <p>• จัดบริการเคลือบ/ทาฟลูออไรด์ และเคลือบหลุมร่องฟัน (Sealant)</p>

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
		บุคลากรในการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กวัยเรียนวัยรุ่น	ในฟันกรมถาวรซี่แรกและซี่ที่ 2 <ul style="list-style-type: none"> • ตรวจฟัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง • ส่งต่อบริการและรักษาตามความเสี่ยงและความจำเป็น

ผู้ประสานงาน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	E-mail
ทพญ.กรกมล นิยมศิลป์	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ (หัวหน้ากลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยและวัยเรียน)	kornkamol.n@anamai.mail.go.th
ทพญ.จิราพร ชิดดี	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ	chiraporn.k@anamai.mail.go.th
ทพญ.ภัทราภรณ์ หัสดีเสวี	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ	pattraporn066@gmail.com
น.ส.ชานิกา โรจน์สกุลพานิช	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	chanika.r@anamai.mail.go.th
น.ส.วีรยา กัญหารัตน์	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	weraya.k@anamai.mail.go.th

กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยและวัยเรียน โทร 0 2590 4204, 0 2590 4208, 0 2590 4209

แนวทางการดำเนินงาน
พัฒนาทันตสุขภาพวัยทำงาน

โครงการสร้างเสริมทันตสุขภาพวัยทำงาน

ตัวชี้วัด

1. ร้อยละวัยทำงานกลุ่มเป้าหมายอายุ 35-44 ปี ปราศจากโรคปริทันต์อักเสบ
2. ร้อยละวัยทำงานอายุ 15-59 ปี ที่มีพฤติกรรมการดูแลช่องปากที่พึงประสงค์

เป้าหมายผลผลิต

1. ข้อมูลสถานการณ์พฤติกรรมการดูแลช่องปาก ได้แก่ การแปรงฟันก่อนนอน และการเข้ารับบริการทางทันตกรรมในปีที่ผ่านมา ปี 2565
2. นวัตกรรม application FunD เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก และสนับสนุนให้วัยทำงานสามารถประเมินสภาวะช่องปากตนเองได้
3. วัยทำงานในสถานประกอบการอย่างน้อย 1,000 คน ได้รับการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก
4. มีการขับเคลื่อนกลไกสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในพื้นที่นำร่องอย่างน้อย 3 แห่ง

เป้าหมายผลลัพธ์

ประชากรวัยทำงานมีสุขภาพช่องปากดี มีความรอบรู้ และมีพฤติกรรมการดูแลช่องปากที่พึงประสงค์

สถานการณ์

สถานการณ์การเจ็บป่วยของคนไทยในปัจจุบัน เปลี่ยนจากปัญหาในอดีตที่การเจ็บป่วยจากโรคติดต่อ กลายเป็นการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่าง ๆ ดังนั้นการดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากกลุ่มวัยทำงานควรเป็นการบูรณาการร่วมกับงานอื่น โดยมีปัจจัยเสี่ยงร่วมต่าง ๆ เป็นตัวเชื่อมโยงเข้าสู่การดูแลสุขภาพช่องปาก พฤติกรรมการดูแลช่องปากที่สำคัญที่กลุ่มวัยนี้พึงปฏิบัติ คือ การดูแลอนามัยช่องปากอย่างมีประสิทธิภาพ และเข้ารับบริการตรวจสุขภาพช่องปากอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้กลุ่มวัยทำงานรับทราบข้อมูลสุขภาพช่องปากของตนเอง เข้าใจข้อมูลนั้น สามารถซักถาม และนำไปสู่การตัดสินใจในการดูแลสุขภาพช่องปากได้ ซึ่งเป็นไปตามการดำเนินงานเรื่องความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) จากการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพวัยทำงาน ปี 2564 ผ่านแบบสอบถามในระบบ application H4U พบว่า ประชากรวัยทำงานมีพฤติกรรมแปรงฟันก่อนนอนทุกวัน นานอย่างน้อย 2 นาที ร้อยละ 70.78 และไปรับบริการทางทันตกรรมในปีที่ผ่านมา ร้อยละ 33.66 ซึ่งลดลงจากปี 2563 มาก เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้การเข้ารับบริการทันตกรรมถูกจำกัดด้วยมาตรการ หยุดเชื้อ เพื่อชาติ และการรักษาระยะห่างทางสังคม (social distancing) อีกทั้งหัตถการทางทันตกรรม เช่น อุดฟัน ขูดหินปูน มีการฟุ้งกระจายของละอองฝอย (aerosol) ส่งผลให้ต้องระงับการให้บริการ เพื่อลดความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อจากการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560 พบปัญหาในช่องปากที่สำคัญในกลุ่มวัยทำงาน คือ

การสูญเสียฟัน โดยพบกลุ่มวัยทำงานร้อยละ 85.3 มีการสูญเสียฟันโดยเฉลี่ย 3.6 ซี่/คน พบผู้ที่มีฟันผุที่ยังไม่ได้ รับการรักษาร้อยละ 43.3 มีปัญหาเหงือกอักเสบร้อยละ 62.4 และมีร่องลึกปริทันต์ร้อยละ 25.9 โดยปัญหา ดังกล่าวจะแสดงอาการที่รุนแรง จนเกิดความเจ็บปวด อาจมีการสูญเสียฟันต่อไปถ้าไม่ได้รับการดูแล ป้องกัน รักษาที่เหมาะสม ทันเวลา และอาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ ยังพบสถานะใน ช่องปากที่สัมพันธ์กับความรุนแรง และภาวะแทรกซ้อนของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) โดยเฉพาะ โรคเบาหวาน รวมทั้งรอยโรคในช่องปากที่อาจกลายเป็นมะเร็งช่องปาก และเป็นสาเหตุการเสียชีวิตได้

กรอบการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2565

ประชากรวัยทำงานมีสุขภาพช่องปากดี มีความรอบรู้ และมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์				
คำเป้าหมาย/ตัวชี้วัด	วัยทำงานกลุ่มเป้าหมายอายุ 35-44 ปี ปรากฏจากสภาวะปริทันต์อักเสบ ร้อยละ 50			
กลุ่มเป้าหมาย	วัยทำงานในชุมชนและสถานประกอบการ และผู้ป่วยเบาหวานในสถานพยาบาล			
กลยุทธ์	การพัฒนา ผลักดันนโยบาย ส่งเสริมสุขภาพช่องปาก และกำกับ ติดตาม ประเมินผล (Good Governance)	การพัฒนา ระบบส่งเสริม ป้องกัน และการบริการสุขภาพช่องปาก (Healthy Cities)	การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก (Health Literacy)	
มาตรการ	<ul style="list-style-type: none"> ผลักดันและขับเคลื่อนนโยบายสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงาน และการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสภาวะช่องปากที่ดี พัฒนา digital health platform ในการติดตาม ประเมินผล (H4U และ vitality age assessment) 	<ul style="list-style-type: none"> ขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ พัฒนาโครงการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน ร่วมกับหน่วยบริการและงานปฐมภูมิ 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมสนับสนุนการสร้างความรู้รอบรู้ด้าน และประเมินสภาวะช่องปากตนเอง (application FunD) ผลิตและเผยแพร่สื่อทันตสุขภาพเพื่อสร้างความรู้รอบรู้การดูแลช่องปาก 	
โครงการ	โครงการเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ ความรอบรู้ และปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพวัยทำงาน			
Quick Win	ไตรมาสที่ 1	ไตรมาสที่ 2	ไตรมาสที่ 3	ไตรมาสที่ 4
	<ul style="list-style-type: none"> มีระบบสำรวจพฤติกรรมสุขภาพผ่านระบบ H4U plus มีการทบทวนข้อมูลวิชาการเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพที่สัมพันธ์กับการสูญเสียปีสุขภาวะ มี application FunD ที่พร้อมใช้งาน มีคู่มือสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการผ่านระบบออนไลน์หรือออฟไลน์ มี (ร่าง) คู่มือ/แนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน 	<ul style="list-style-type: none"> มีการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพฯ 70% ของคำเป้าหมาย รายงานผลการทบทวนข้อมูลวิชาการเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพที่สัมพันธ์กับการสูญเสียปีสุขภาวะ มีคู่มือใช้งาน application FunD HR และจป.ได้รับการพัฒนาศักยภาพเพื่อขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ มีคู่มือ/แนวทางการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน 	<ul style="list-style-type: none"> มีการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพฯ 100% ของคำเป้าหมาย นำผลการทบทวนมาใช้สำหรับพัฒนาเครื่องมือ vitality age assessment จำนวนผู้ใช้งาน application FunD เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 สถานประกอบการจำนวน 20 แห่ง มีการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงาน ทันตบุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานจำนวน 30 คน 	<ul style="list-style-type: none"> วัยทำงานอายุ 35-59 มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากที่พึงประสงค์ร้อยละ 28 มี prototype เครื่องมือ vitality age assessment จำนวนผู้ใช้งาน application FunD เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 วัยทำงานในสถานประกอบการอย่างน้อย 1,000 คน ได้รับการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก มีการขับเคลื่อนกลไกสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในพื้นที่นำร่องจำนวน 3 แห่ง

กิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
โครงการสร้างเสริมทันตสุขภาพวัยทำงาน			
1. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปาก	สำรวจพฤติกรรมสุขภาพช่องปาก ได้แก่ การแปรงฟันก่อนนอน และการเข้ารับบริการทางทันตกรรม ในปีที่ผ่านมา ร่วมกับการสำรวจพฤติกรรมสุขภาพอื่นๆ	- ส่งต่อ key message/ Infographic การแปรงฟันก่อนนอนทุกวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ และเข้ารับบริการตรวจ	- ส่งต่อ key message/ Infographic การแปรงฟันก่อนนอนทุกวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ และเข้ารับบริการตรวจ

กิจกรรม การดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	<p>คลังเตอร์วัยทำงาน ผ่าน application H4U</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> พ.ย. 64 - พ.ค. 65</p>	<p>สุขภาพช่องปากปีละ 1 ครั้ง</p> <p>- นำข้อมูลสถานการณ์ปัญหาสุขภาพช่องปากและพฤติกรรมการดูแลช่องปากไปใช้ในการวางแผนงาน/โครงการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในพื้นที่</p>	<p>สุขภาพช่องปากปีละ 1 ครั้ง</p> <p>- นำข้อมูลสถานการณ์ปัญหาสุขภาพช่องปากและพฤติกรรมการดูแลช่องปากไปใช้ในการวางแผนงาน/โครงการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในพื้นที่</p>
<p>2. พัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมสนับสนุนการสร้างความรู้และประเมินสถานะช่องปาก</p>	<p>พัฒนา application FunD เพื่อสร้างความรู้และประเมินสถานะช่องปากตนเอง</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ต.ค.-ธ.ค. 64</p>	<p>- สื่อสารประชาสัมพันธ์การใช้งาน application แก่กลุ่มวัยทำงาน</p>	<p>- สื่อสารประชาสัมพันธ์การใช้งาน application แก่กลุ่มวัยทำงาน</p>
	<p>พัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรในการใช้ application FunD เพื่อสร้างความรู้และประเมินสุขภาพช่องปากตนเอง</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> ทันตบุคลากรในศูนย์อนามัยและโรงพยาบาล</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ก.พ. 65</p>	<p>- สนับสนุนการใช้งาน application แก่ทันตแพทย์ในพื้นที่</p>	<p>- สนับสนุนการใช้งาน application แก่ทันตแพทย์</p> <p>- สนับสนุนให้ทันตแพทย์ลงทะเบียนผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาด้าน ทันตสุขภาพ</p>
<p>3. ขับเคลื่อนงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ</p>	<p>พัฒนาคู่มือสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ ในรูปแบบ e-book</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ต.ค.-ธ.ค. 64</p>	<p>- เผยแพร่/นำคู่มือสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการไปใช้</p>	<p>- เผยแพร่/นำไปใช้ คู่มือสร้างเสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานในสถานประกอบการ</p>
	<p>พัฒนาศักยภาพ HR/จป. เพื่อขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในสถานประกอบการ</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> HR/จป. ในสถานประกอบการ</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ม.ค. 65</p>	<p>- ค้นหา ประสานงานสถานประกอบการที่สนใจดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก</p> <p>- เสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในการจัด</p>	<p>- ค้นหา ประสานงานสถานประกอบการที่สนใจดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก</p> <p>- เสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในการจัด</p>

กิจกรรม การดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
		กิจกรรมสร้างเสริม สุขภาพช่องปากวัย ทำงานในสถาน ประกอบการ - สนับสนุนการจัด กิจกรรมสร้างเสริม สุขภาพช่องปากใน สถานประกอบการ	กิจกรรมสร้างเสริม สุขภาพช่องปากวัย ทำงานในสถาน ประกอบการ - สนับสนุนและเป็นที่ ปรีกษาแก่ HR/จป. ใน การจัดกิจกรรมสร้าง เสริมสุขภาพช่องปากใน สถานประกอบการ - ให้บริการตรวจสุขภาพ ช่องปากบุคลากรในสถาน ประกอบการ และนัด หมายรักษาตามความ เหมาะสม - การประสานคลินิก เอกชนในการรับบริการ รักษาในกลุ่มผู้ใช้สิทธิ ประกันสังคม
	รมรรงค์ สร้างกระแสและจัด กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพช่อง ปากวัยทำงานเนื่องในวันแรงงาน แห่งชาติ กลุ่มเป้าหมาย : ทันตบุคลากร ระยะเวลาดำเนินการ : พ.ค. 65	- รมรรงค์ สร้างกระแส สนับสนุนการจัด กิจกรรมส่งเสริม ทันตสุขภาพใน วันแรงงานแห่งชาติ - รมรรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนรับรู้สิทธิ และเข้ารับบริการ ทันตกรรมที่เหมาะสม	- รมรรงค์ สร้างกระแส สนับสนุนการจัดกิจกรรม ส่งเสริมทันตสุขภาพใน วันแรงงานแห่งชาติ - รมรรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนรับรู้สิทธิ และเข้ารับบริการ ทันตกรรมที่เหมาะสม
	นิเทศติดตามการดำเนินงานสร้าง เสริมสุขภาพช่องปากวัยทำงานใน สถานประกอบการ ระยะเวลาดำเนินการ : มี.ย. 65	- ติดตาม/กำกับการ ดำเนินงานในพื้นที่	- ติดตาม/กำกับการ ดำเนินงานในพื้นที่

กิจกรรม การดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
4. พัฒนากลไกการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานร่วมกับหน่วยบริการและงานปฐมภูมิ	พัฒนาแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : ต.ค. 64 - มี.ค. 65	- เผยแพร่/นำแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานไปใช้	- เผยแพร่/นำแนวทางการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานไปใช้
	พัฒนาศักยภาพทันตบุคลากรสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานระดับปฐมภูมิ <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : ทันตภิบาล/นวก.สาธารณสุข (ด้านทันตสาธารณสุข) ในโรงพยาบาลและรพ.สต. <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : เม.ย. 65	- ขับเคลื่อนกลไกสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในพื้นที่ - ประสานงานพื้นที่นำร่อง (CUP) ดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน - ติดตาม/กำกับกรดำเนินงานตามตัวชี้วัดใน HDC	- ประสานงานพื้นที่นำร่อง (CUP) ดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวาน - ขับเคลื่อนกลไกสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้ป่วยเบาหวานในพื้นที่ - บูรณาการดูแลสุขภาพช่องปากกับกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การตรวจสุขภาพ, การดำเนินงานในคลินิก DPAC หรือคลินิก NCDs

ผู้ประสานงาน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	E-mail
ทพญ.นันทินี ตั้งเจริญฤดี	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ (หัวหน้ากลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยรุ่นและปัจจัยเสี่ยง)	nontinee.t@anamai.mail.go.th
ทพญ.นันทมนัส แยมบุตร	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ	nanmas@anamai.mail.go.th
นางสาวอริศรา พัตตาสิงห์	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	aritsara.p@anamai.mail.go.th
นางสาวกันยา ฤทธิ์อิม	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	kanya.r@anamai.mail.go.th
นางสาวเบญญาภา ฐูปุดชา	นักวิชาการสาธารณสุข	Benyapa.t@anamai.mail.go.th

กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยรุ่นและปัจจัยเสี่ยง โทร 0-2590-4215 0-2590-4489

**แนวทางการดำเนินงาน
พัฒนาทันตสุขภาพผู้สูงอายุ**

โครงการพัฒนาระบบการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ แบบไร้รอยต่อ ปี 2565

ตัวชี้วัด

ร้อยละ 73 ของผู้สูงอายุที่มีฟันใช้งานได้อย่างน้อย 20 ซี่ หรือ 4 คู่สบ

เป้าหมายผลลัพธ์

1. ผู้สูงอายุ เข้าถึงข้อมูล ความรู้ กิจกรรม เพื่อประเมินและดูแลช่องปากด้วยตนเอง ร้อยละ 25
2. ผู้สูงอายุ เข้าถึงบริการดูแลสุขภาพช่องปากตามความจำเป็น เพื่อคงสภาพการใช้งาน ร้อยละ 10
(1, 2 เป้าหมายจากฐานประชากรสูงอายุ 10 ล้านคน)

เป้าหมายผลผลิต

1. มีระบบการดูแลสุขภาพช่องปาก ที่เชื่อมโยงระดับครอบครัว เครือข่ายประชาชน กับระบบบริการ
2. มีข้อมูลการเข้าถึงข่าวสาร ผ่านช่องทางสื่อออนไลน์และอื่นๆ

สถานการณ์

จากสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2563 มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ 18.2 ของประชากรไทยทั้งหมด หรือประมาณ 11 ล้านคน ซึ่งเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 3.6 (ประมาณ 4 แสนคน) และคาดว่าประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) ในปี 2565 จากข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุร้อยละ 60.1 มีฟันแท้ใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 20 ซี่ และร้อยละ 39.2 มีฟันหลัง (แท้หรือเทียม) ใช้งานได้ไม่น้อยกว่า 4 คู่สบ ทั้งนี้สภาวะดังกล่าว เป็นผลลัพธ์สุขภาพช่องปากที่ปลายทาง จากสาเหตุหลักคือ **(1) ปัจจัยด้านการเข้าถึงบริการ** ที่มีข้อจำกัดทั้งในสภาวะปกติ อาทิ การเดินทาง บริบทเชิงสังคม และสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงบริการส่งเสริมป้องกันเมื่อจำเป็นได้ แต่เมื่อเข้ารับบริการ จะเป็นการรับการรักษา-ฟื้นฟูในระยะท้าย ที่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน และค่าใช้จ่ายสูง กระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโดยตรง โดยข้อมูลการจัดบริการสุขภาพช่องปาก พบว่า ผู้สูงอายุได้รับการตรวจช่องปาก วางแผนดูแล ร้อยละ 33.7 และในจำนวนนี้ได้รับหัตถการเชิงป้องกันเพียงร้อยละ 6.7 ประชากรกลุ่มติดบ้านติดเตียงที่ได้รับบริการทันตกรรม ร้อยละ 27.1 **(2) ปัจจัยด้านพฤติกรรม** การดูแลตนเองที่ไม่เหมาะสม ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากช่องว่างของการรับข้อมูลสิทธิประโยชน์ในการรับบริการ องค์กรความรู้ที่สำคัญต่อการดูแลช่องปากตนเอง และส่งผลต่อการมีพฤติกรรมดูแลตนเองที่ไม่ถูกต้อง อาจเกิดสะสมตั้งแต่ในช่วงวัยเด็กจนถึงวัยก่อนสูงอายุ และเกิดโรคในช่องปากได้ โดยจากข้อมูลการเข้ารับบริการของผู้ป่วยนอก พบว่าในกลุ่มโรค 10 อันดับแรก มีสาเหตุของโรคในช่องปาก คือ ลำดับที่ 5 ความผิดปกติอื่น ๆ ของฟันและโครงสร้าง และ ลำดับที่ 7 ฟันผุ ตามลำดับ (HDC, ส.ค. 64) ปัญหาสุขภาพช่องปากในผู้สูงอายุ เป็นปัญหาที่มีความชุกและรุนแรงสูงกว่ากลุ่มวัยอื่น ๆ โดยเฉพาะ

กลุ่มที่มีโรคเรื้อรัง ซึ่งสัมพันธ์กับโรคในช่องปากโดยตรง พบว่า ผู้สูงอายุที่มีฟันอย่างน้อย 20 ซี่ มีอัตราการเกิดโรค ไม่ติดต่อเรื้อรังต่ำกว่าผู้ที่มีฟันเหลือในช่องปากน้อยกว่า 20 ซี่ ทำให้การดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุจำเป็นต้องบูรณาการสหสาขาวิชาชีพ ร่วมกับความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทั้งนี้ปัญหาเหล่านี้สามารถป้องกันได้ หากได้รับข้อมูล ความรู้และดูแลอนามัยช่องปากตนเองได้อย่างเหมาะสม พร้อมกับเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพตามความจำเป็น ดังนั้นการพัฒนาและการแก้ไขปัญหา ต้องบูรณาการทั้งภาคประชาชน ชุมชน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมสนับสนุน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนทั้งระบบ ให้เกิดบริการคุณภาพแบบผสมผสาน และครบวงจรอย่างไร้รอยต่อได้

ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านสาธารณสุข เพื่อประชาชนสุขภาพดี มีอายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดี (HALE) ไม่น้อยกว่า 75 ปี แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมส่งเสริมผู้สูงอายุไทยเป็นหลักชัยของสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี ดูแลตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีสู่แผนงานทันตสุขภาพผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. 2558 – 2565 มีเป้าหมายให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพช่องปากดี มีฟันใช้งานได้เหมาะสมตลอดช่วงชีวิต ซึ่งสุขภาพช่องปากเป็นข้อบ่งชี้หนึ่งที่สำคัญในการประเมินสุขภาพองค์รวมของผู้สูงอายุ

ดังนั้นการขับเคลื่อนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการมีสุขภาพดี สอดรับภายใต้แผนยุทธศาสตร์และแผนงานสำคัญที่เกี่ยวข้อง ในการลดช่องว่างของระบบ ลดความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงข้อมูลและบริการสุขภาพช่องปาก ซึ่งในปี 2564 ที่ผ่านมามีได้ดำเนินการพัฒนา และขับเคลื่อนระบบการดูแลและจัดบริการสุขภาพช่องปากในผู้สูงอายุ ผ่านกลไกสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เชื่อมต่อภาคประชาชน ชุมชน รวมถึงพัฒนาช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูล องค์ความรู้ให้สามารถดูแลเพื่อคงสภาพการใช้งานในช่องปากได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้กระบวนการจะมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายถึงประชาชนอย่างยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ขยายความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อมุ่งสู่พื้นที่เป้าหมายให้ครอบคลุมมากขึ้น ยกกระดับความรู้และสร้างการมีส่วนร่วมจากประชาชน จัดการด้วยกลไกที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในยุคนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุแบบไร้รอยต่อ ปี 2565 ขึ้น เพื่อขับเคลื่อนงานไปยังระดับภูมิภาคและผ่านภาคีเครือข่ายในระดับพื้นที่ สู่การสร้างผลลัพธ์สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุในชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป

กรอบการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2565

ปีงบประมาณ 65		ผู้สูงอายุมีสุขภาพช่องปากดี มีฟันใช้งานเหมาะสม (ร้อยละ 73 ของผู้สูงอายุ ที่มีฟันใช้งานได้ในน้อยกว่า 20 ซี่ หรือ 4 คู่สบ)			
คำเป้าหมาย /ตัวชี้วัด	<ul style="list-style-type: none"> ผู้สูงอายุ เข้าถึงนวัตกรรม บริการดูแลสุขภาพช่องปากที่จำเป็น ร้อยละ 10 (1,000,000 คน) ผู้สูงอายุ เข้าถึงข้อมูลความรู้ กิจกรรม เพื่อการประเมินและดูแลช่องปากด้วยตนเอง ผ่านชมรม เครือข่ายภาคประชาชน หรือ เทคโนโลยี ร้อยละ 25 (2,500,000 คน) 				
กลุ่มเป้าหมาย	ผู้สูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) และก่อนวัยสูงอายุ (อายุ 45 – 59 ปี) ทั่วประเทศ ทั้งกลุ่มคิดสังคม กลุ่มคิดบ้าน และกลุ่มที่มีภาวะพึ่งพิง				
กลยุทธ์	การพัฒนานโยบาย ยุทธศาสตร์ และการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก	การพัฒนากระบวนการส่งเสริม ป้องกัน และบริการสุขภาพช่องปาก	การสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก	การอภิบาลระบบทันตสาธารณสุข	
มาตรการ	<ul style="list-style-type: none"> ขยายความร่วมมือ กับภาคีเครือข่าย ทั้งระดับนโยบาย พื้นที่ และภาคประชาสังคม สร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ผ่านกระบวนการสร้างคุณค่าในผู้สูงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบบริการส่งเสริมป้องกันสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุแบบไร้รอยต่อ (จากชุมชนสู่สถานบริการ) พัฒนาบริการทันตกรรมป้องกันสำหรับผู้สูงอายุ ในสถานการณ่ภาวะฉุกเฉิน เพิ่มขีดความสามารถของทันตบุคลากรและภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ 	<ul style="list-style-type: none"> ยกระดับ Oral Health Literacy ขับเคลื่อนผ่านการเห็นเทคโนโลยีดิจิทัล ให้ครอบคลุมผู้สูงอายุ และกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ ขับเคลื่อนการใช้เครื่องมือเพื่อการประเมินสุขภาพช่องปากด้วยตนเองให้ครอบคลุมทุกเขตสุขภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาและเชื่อมโยงระบบข้อมูล การเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุสู่ระบบบริการ วางกรอบประเมินผลแผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย 	
โครงการ	โครงการพัฒนาระบบการเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ แบบไร้รอยต่อ ปี 2565				
ระดับความสำเร็จ	ไตรมาส 1 (3 เดือน) <ol style="list-style-type: none"> มีการสื่อสารงานทันตสุขภาพผู้สูงอายุ CSRH มีการขับเคลื่อนการดำเนินงาน <ul style="list-style-type: none"> - การใช้เครื่องมือการคัดกรองและแนวทางการจัดบริการสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ในทุกเขตสุขภาพ - มีการสื่อสารสื่อสาร/รณรงค์ สุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความต้องการพิเศษ 	ไตรมาส 2 (6 เดือน) <ol style="list-style-type: none"> มีการขับเคลื่อน เผยแพร่สื่อการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเชิงบูรณาการกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง มีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาคุณภาพบริการในคลินิกทันตกรรม (ในภาวะฉุกเฉิน) มีการทดสอบเครื่องมือ OHL ในพื้นที่ 	ไตรมาส 3 (9 เดือน) <ol style="list-style-type: none"> มีกรอบการประเมินผลแผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย ๑ มีแนวทางการนำข้อมูลจากฐานระบบด้านทันตสุขภาพเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจการทำงาน มีการจัดการข้อมูลและแผนการดำเนินงานประเมิน OHL ให้ครอบคลุมพื้นที่ในระยยะถัดไป 	ไตรมาส 4 (12 เดือน) <ol style="list-style-type: none"> มีการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานระดับพื้นที่ มีการวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงาน เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ร้อยละ 10 ผู้สูงอายุเข้าถึงนวัตกรรมบริการทันตสุขภาพ ร้อยละ 25 ผู้สูงอายุเข้าถึงข้อมูลความรู้/กิจกรรม เพื่อการประเมิน ดูแลช่องปากด้วยตนเอง ๑ 	

กิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
1. พัฒนารูปแบบ กระบวนการสื่อสารเพื่อเพิ่มการเข้าถึงข้อมูลการดูแลสุขภาพช่องปาก			
1.1 พัฒนาเนื้อหา และรูปแบบการสื่อสาร สร้าง ความตระหนัก การดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ	พัฒนาข้อมูลนำเข้า จัดทำ เผยแพร่ และบริหาร จัดการสื่อออนไลน์ เพิ่ม กระบวนการสื่อสารเชิง Interactive <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> จ.ค. 64 - ก.ค. 65	เผยแพร่ สนับสนุน และติดตาม การใช้สื่อในพื้นที่	เผยแพร่ และสนับสนุนการใช้ สื่อในพื้นที่
	พัฒนารูปแบบสื่อ เพื่อการดูแล ช่องปากผู้สูงอายุที่มีความต้องการ เฉพาะโรค (โรคสมองเสื่อม) <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> ทันตบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย และผู้เกี่ยวข้อง <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> จ.ค.64	ร่วมประชุมและให้ข้อคิดเห็น	

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
1.2 สร้างกระแสสังคมเชิงกระตุ้นพฤติกรรมสุขภาพช่องปาก โดยสร้างการมีส่วนร่วมและชูคุณค่าในผู้สูงอายุ	ขับเคลื่อนการรณรงค์นโยบาย 80 ปี พันปี 20 ซี <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : ผู้สูงอายุ บุคลากรส่วนกลาง ศอ. และจังหวัด <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : พ.ย. 64	- สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายสื่อสาร key message และประชาสัมพันธ์กิจกรรม - ส่งเสริมและให้การสนับสนุนจังหวัดในการดำเนินกิจกรรม	- สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายสื่อสาร key message และประชาสัมพันธ์กิจกรรม - ดำเนินกิจกรรมในพื้นที่
	จัดกิจกรรมประกวดคลิปชมรมผู้สูงอายุพันปี <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : ชมรมผู้สูงอายุ บุคลากรส่วนกลาง ศอ. และจังหวัด <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : ธ.ค. 64 - เม.ย. 65	- สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายสื่อสาร key message และประชาสัมพันธ์กิจกรรม - ส่งเสริมและให้การสนับสนุนจังหวัดในการดำเนินกิจกรรม	- สร้างความร่วมมือกับเครือข่ายสื่อสาร key message และประชาสัมพันธ์กิจกรรม - ส่งเสริมและให้การสนับสนุนชมรม/กลุ่มสังคมผู้สูงอายุร่วมกิจกรรม
1.3 ขับเคลื่อนการประเมินความรอบรู้ด้านทันตสุขภาพผู้สูงอายุ	- วางกรอบแนวทาง ดำเนินการทดสอบเครื่องมือประเมินความรอบรู้ด้านทันตสุขภาพ ในผู้สูงอายุ - สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานเก็บข้อมูล <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : พื้นที่ 4 จังหวัด <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : ธ.ค. 64 - ก.พ. 65	ร่วมดำเนินการ และสนับสนุนการเก็บข้อมูลในพื้นที่ (เฉพาะคอที่เข้าร่วมกิจกรรม)	ร่วมดำเนินการเก็บข้อมูลในพื้นที่ (เฉพาะจังหวัดที่ได้รับการประสานงาน)
	พัฒนาการจัดการข้อมูลเพื่อวางแผนและออกแบบการยกระดับความรู้ ด้านสุขภาพช่องปากของผู้สูงอายุ <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : บุคลากรส่วนกลาง และ ศอ. <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : มิ.ย. 65	ร่วมประชุมและให้ข้อคิดเห็น	ร่วมประชุมและให้ข้อคิดเห็น

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
2. ส่งเสริมและสนับสนุน การใช้เครื่องมือในการประเมินเฝ้าระวังด้วยตนเอง			
2.1 สรุปผลการทดสอบการใช้ Bluebook Application ในพื้นที่นำร่อง	สรุปและวิเคราะห์ประเด็นปรับปรุงเครื่องมือเพื่อใช้ในการดำเนินงานระดับประเทศ <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : บุคลากรส่วนกลาง และ ศอ. <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : ต.ค. 64	ร่วมประชุมและให้ข้อมูล	ร่วมประชุมและให้ข้อมูล
2.2 พัฒนาการคัดกรองและแนวทาง การจัดการบริการสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ในพื้นที่ช่องปากผู้สูงอายุ	ขับเคลื่อนและขยายการใช้เครื่องมือในการคัดกรองและแนวทางการจัดการบริการสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ ในพื้นที่ <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : บุคลากรส่วนกลาง และ ศอ. <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : พ.ย. 64	- ร่วมประชุมและให้ข้อคิดเห็น - สื่อสาร สนับสนุน บุคลากรในการใช้ Bluebook Application - ติดตามการดำเนินงานในระดับเขต	- ร่วมประชุมและให้ข้อคิดเห็น - สื่อสาร สนับสนุน บุคลากร/ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ในการใช้ Bluebook Application - ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่
2.3 พัฒนารูปแบบการดูแลสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุเพื่อสนับสนุนการควบคุมโรคเรื้อรังในชุมชน ด้วยสมุดสุขภาพผู้สูงอายุแบบดิจิทัล (Digital Blue Book) ในพื้นที่ศึกษา จ.อำนาจเจริญ	ร่วมดำเนินกิจกรรม ติดตาม และสรุปการพัฒนาเพื่อเป็นต้นแบบและขยายผลการดำเนินงานไปยังพื้นที่อื่น <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : บุคลากรสำนักทันตสาธารณสุข และ จ.อำนาจเจริญ <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : ธ.ค. 64	ศอ.10 ให้การสนับสนุน จ.อำนาจเจริญในการดำเนินงาน	จ.อำนาจเจริญ ร่วมดำเนินงาน
2.4 พัฒนาระบบฐานข้อมูล	พัฒนาระบบฐานข้อมูลสมุดบันทึกสุขภาพผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพช่องปาก เชื่อมโยงกับข้อมูลHDC เพื่อกำกับติดตามการ	- ร่วมประชุมให้ข้อคิดเห็น - ชี้แจง และติดตามการดำเนินงานระดับเขต	- ร่วมประชุมให้ข้อคิดเห็น - ชี้แจง และติดตามการดำเนินงานระดับจังหวัด

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	<p>ดำเนินงานภาพประเทศ</p> <p>กลุ่มเป้าหมาย : บุคลากร ส่วนกลาง และ คอ.</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ : มี.ย. 65</p>		
3. พัฒนารูปแบบ กลไก เพื่อเพิ่มการเข้าถึงบริการส่งเสริมป้องกัน			
3.1 การประเมินผล แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. 2558 - 2565	<p>วางกรอบแนวทางการประเมินผล</p> <p>แผนงานทันตสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุประเทศไทย พ.ศ. 2558 - 2565</p> <p>กลุ่มเป้าหมาย : บุคลากร ส่วนกลาง คอ. และจังหวัด</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ : ม.ค. 65 - ก.ค. 65</p>	ร่วมประชุมให้ข้อคิดเห็น	ร่วมให้ข้อคิดเห็น
3.2 การพัฒนาคุณภาพบริการในคลินิกทันตกรรมสำหรับผู้สูงอายุเพื่อรองรับสถานการณ์ภาวะฉุกเฉิน	<p>พัฒนาระบบบริการให้เกิดมาตรฐานงานบริการทันตสุขภาพผู้สูงอายุ ในคลินิกทันตกรรมภายใต้การรองรับสถานการณ์ภาวะฉุกเฉิน</p> <p>กลุ่มเป้าหมาย : บุคลากรส่วนกลาง คอ. จังหวัด ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย บุคลากรโรงพยาบาลระดับM2 ขึ้นไป</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ : ม.ค. 65</p>	<p>- ร่วมประชุมและให้ข้อคิดเห็น</p> <p>- สนับสนุนจังหวัดในการจัดบริการทันตกรรมผู้สูงอายุ</p>	<p>- ร่วมประชุมและให้ข้อคิดเห็น</p> <p>- สนับสนุนการจัดบริการทันตกรรมผู้สูงอายุในพื้นที่</p>
3.3 นิเทศติดตามการดำเนินงานทันตสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่	<p>ติดตาม สรุปผลการดำเนินงานทันตสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่</p> <p>กลุ่มเป้าหมาย : คอ. และจังหวัด</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ : ก.ค. 65</p>	<p>ติดตามและจัดทำข้อมูลการดำเนินงานระดับเขต</p>	<p>ติดตามและเตรียมข้อมูลการดำเนินงานในพื้นที่</p>

ผู้ประสานงาน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	E-mail
ทพญ.สุรัตน์ มงคลชัยอรัญญา	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ (หัวหน้ากลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยทำงานและผู้สูงอายุ)	surat.m@anamai.mail.go.th
ทพ.พลพฤกษ์ โสภารัตน์	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ	poolpruek.s@anamai.mail.go.th
ทพ.เพิ่มรัตนะ สรีระเทวิน	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ	permrattana111@gmail.com
ทพ.พงศธร จินตกานนท์	ทันตแพทย์ชำนาญการ	pongsathorn.j@anamai.mail.go.th
ทพญ.พัชรวรรณ สุขุมาลินท์	ทันตแพทย์ชำนาญการ	patcharawan.s@anamai.mail.go.th
น.ส.มนัญญา เรือจิตร	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	mananya.ru@anamai.mail.go.th
น.ส.เนริศา เอกปัสชา	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	narisa.e@anamai.mail.go.th

กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยทำงานและผู้สูงอายุ โทร 0 -2590- 4117

โครงการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขัง ปี 2565
ภายใต้โครงการพระราชดำริ ราชทัณฑ์ ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ตัวชี้วัดการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข Agenda based โครงการในพระราชดำริ ปี 2565

1. จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพช่องปากอย่างน้อยร้อยละ 60
2. จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการรักษาทางทันตกรรมอย่างน้อย 1 ครั้ง/ปี ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30

ตัวชี้วัด โครงการ ปิงปประมาณ 2565

1. ผู้ถูกคุมขังได้รับการสุขภาพช่องปากอย่างน้อย 80,000 คน
2. มีการจัดบริการสุขภาพช่องปากใน สถานพินิจ /ศูนย์ฝึกอบรม อย่างน้อย 12 แห่ง
3. งานศึกษา/วิจัย/พัฒนารูปแบบการส่งเสริมสุขภาพช่องปากผู้ถูกคุมขัง จำนวน 1 ฉบับ

เป้าประสงค์

1. เพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. เพื่อให้ผู้ถูกคุมขังสามารถเข้าถึงบริการรักษาทางทันตกรรมพื้นฐานตามความจำเป็น
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ถูกคุมขังมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากที่เหมาะสม

เป้าหมายผลผลิต

1. ผู้ถูกคุมขังได้รับการสุขภาพช่องปาก ส่งเสริม รักษา และฟื้นฟู เพิ่มมากขึ้น
2. คลินิกบริการสุขภาพช่องปากในเรือนจำเพิ่มมากขึ้น
3. กิจกรรมรณรงค์บริการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ถูกคุมขังทั่วประเทศ จำนวน 1 ครั้ง

เป้าหมายผลลัพธ์

1. ผู้ถูกคุมขังได้รับการดูแลสุขภาพช่องปากตามสิทธิมนุษยชนพื้นฐานที่พึงได้
2. ผู้ถูกคุมขังสามารถรู้ ตระหนัก และเกิดทักษะในการดูแลสุขภาพช่องปากได้

สถานการณ์

ผู้ถูกคุมขัง เป็นอีกหนึ่งกลุ่มของผู้ที่ด้อยโอกาสที่ไม่ได้รับการดูแลและเข้าถึงบริการสุขภาพตามสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์พึงได้ จากข้อมูลสถิติผู้ถูกคุมขังราชทัณฑ์ทั่วประเทศของกรมราชทัณฑ์ ปี 2564 พบว่า จำนวนผู้ถูกคุมขังมีมากถึงสองแสนห้าหมื่นคน และจากข้อมูลกรมพินิจและคุ้มครองคนชัง ปี 2563 โรคฟันผุ ถือเป็นโรคอันดับที่หนึ่งจากสามอันดับโรคเจ็บป่วยของเด็ก ด้านภาวะสุขภาพช่องปากของผู้ถูกคุมขังนั้น พบว่าผู้ถูกคุมขังมากกว่าร้อยละ 80 มีปัญหาสุขภาพฟันและช่องปาก โดยโรคฟันผุ และโรคปริทันต์มีอุบัติการณ์ระดับที่สูงจากการศึกษาของจอร์จตันและคณะ ในปี 2551 ได้ทำการสำรวจ ภาวะสุขภาพช่องปากของผู้ถูกคุมขังชาย

ในทันตสถานบำบัดพิเศษ จังหวัดปทุมธานี พบว่า มีอัตราการเกิดโรคฟันผุ ร้อยละ 95 และมีฟันผุที่ยังไม่ได้รับการรักษาถึงร้อยละ 81

สาเหตุของการเกิดปัญหาอาจเกิดได้หลายสาเหตุ ทั้งในเรื่องพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากของผู้ถูกคุมขัง สภาพแวดล้อมภายในของเรือนจำ ความแออัดและทรัพยากรที่มีจำกัด รวมถึงการเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้ยาก แม้จะมีระบบการดูแลสุขภาพตนเองหรือการขอรับยาสามัญประจำบ้านในยามเจ็บป่วยเล็กน้อยๆ ได้ แต่หากผู้ถูกคุมขังเจ็บป่วยและมีอาการรุนแรงจะต้องนำส่งสถานพยาบาลนอกเรือนจำนั้นก็จะมีข้อจำกัดอีกหลายประการ เช่น ระยะทางระหว่างเรือนจำกับสถานพยาบาลภายนอก การประสานงานกับสถานพยาบาล และอัตราค่าสิ่งในการควบคุมผู้ถูกคุมขัง เนื่องจากตามระเบียบของกรมราชทัณฑ์กำหนดชัดเจนไว้ว่าการนำผู้ถูกคุมขังออกไปสถานพยาบาลต้องมีเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 2 คน ติดตามตลอด 24 ชั่วโมง ดังนั้นการส่งตัวผู้ถูกคุมขังป่วยไปรับการรักษานอกเรือนจำจึงต้องเป็นเรื่องจำเป็นในกรณีวิกฤติจริงๆ เท่านั้น จนดูเหมือนว่าการส่งตัวออกไปรักษานอกเรือนจำทันตสถานมักเป็นทางเลือกสุดท้ายเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคในช่องปาก

เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2562 พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ-พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขแก่ผู้ถูกคุมขัง ผ่านโครงการ “ราชทัณฑ์ ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์” พระองค์ทรงห่วงใยสุขอนามัยของผู้ถูกคุมขัง โดยเฉพาะปัญหาสุขภาพช่องปาก ดังจะเห็นได้จากการที่พระองค์มีพระราชประสงค์พระราชทานยูนิตทันตกรรมแก่สถานพยาบาลเรือนจำ 41 แห่งทั่วประเทศ

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย จึงได้จัดทำโครงการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขัง ปี 2565 ภายใต้โครงการพระราชดำริ ราชทัณฑ์ ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบดูแลสุขภาพช่องปากในสถานกักขัง โดยมุ่งหวังให้ผู้ถูกคุมขังสามารถเข้าถึงบริการรักษา ส่งเสริม ฟันฟู สุขภาพช่องปากได้ตามสิทธิขั้นพื้นฐานและเท่าเทียมตามหลักมนุษยธรรม และร่วมคืนคนดี สุขภาพฟันดี สู้สังคมต่อไป

กรอบการดำเนินงานปีงบประมาณ 2565

plan 65				
ผู้ถูกคุมขังที่มีภาวะสุขภาพช่องปากดี				
คำเป้าหมาย / ตัวชี้วัด	ผู้ถูกคุมขังสามารถเข้าถึงบริการเพิ่มมากขึ้น อย่างน้อย 80,000 คน			
กลุ่มเป้าหมาย	ผู้ถูกคุมขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน/สถานพินิจ อสรจ / พยาบาลเรือนจำ/ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/ ทันตบุคลากร / รพ แม่ข่าย / สสจ/ ศูนย์อนามัย			
กลยุทธ์	การพัฒนากระบวนการส่งเสริม ป้องกัน และการบริการสุขภาพช่องปาก	การเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก	การอภิบาลระบบทันตสาธารณสุข	
มาตรการ	<ul style="list-style-type: none"> เพิ่มการบริการทันตกรรมในเรือนจำ/สถานพินิจ พัฒนารูปแบบ teledent ในเรือนจำ 	<ul style="list-style-type: none"> เข้าถึงองค์ความรู้สุขภาพช่องปาก ฝึกทักษะการดูแลสุขภาพช่องปากส่วนบุคคล 	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบเฝ้าระวังและฐานข้อมูลสุขภาพช่องปากผู้คุมขัง 	
โครงการ	โครงการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขัง ปี 2565 ภายใต้โครงการพระราชดำริ ราชทัณฑ์ ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์			
ระดับความสำเร็จ	ไตรมาส 1 (3 เดือน) <ul style="list-style-type: none"> จัดทำแผนการดำเนินงาน แนวทางการจัดบริการ teledent กรอบความร่วมมือการจัดบริการสุขภาพช่องปากในสถานพินิจ 	ไตรมาส 2 (6 เดือน) <ul style="list-style-type: none"> ผลิตสื่อสุขภาพช่องปาก กรอบแนวทางการส่งข้อมูลบริการทันตกรรมในสถานพยาบาลเรือนจำ 	ไตรมาส 3 (9 เดือน) <ul style="list-style-type: none"> กิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมสุขภาพช่องปากโครงการราชทัณฑ์ปันสุข ผู้ถูกคุมขังฝึกทักษะแปร่งฟัน 	ไตรมาส 4 (12 เดือน) <ul style="list-style-type: none"> เกิดบริการสุขภาพช่องปากใน สถานพินิจ / ศูนย์ฝึกอย่างน้อย 12 แห่ง คู่มือแนวทางการจัดบริการ teledent ในเรือนจำ/สถานพินิจ คู่มือแนวทางการส่งข้อมูลบริการทันตกรรมในสถานพยาบาลเรือนจำ

กิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย และจังหวัด	บทบาทโรงพยาบาล แม่ข่าย
โครงการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขัง ปี 2565 ภายใต้โครงการพระราชดำริ ราชทัณฑ์ ปันสุข ทำความ ดี เพื่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์			
การพัฒนาระบบการส่งเสริม ป้องกัน และการบริการสุขภาพช่องปาก			
1.1 พัฒนาความร่วมมือการจัดบริการสุขภาพช่องปากในสถานพินิจ และคุ้มครอง เด็กและเยาวชน	<ol style="list-style-type: none"> ประสานความร่วมมือเชิงนโยบายระหว่างสองกระทรวงและภาคีเครือข่าย ประสานงานพื้นที่เพื่อพัฒนาความร่วมมือการจัดบริการสุขภาพช่องปากในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน 	<ol style="list-style-type: none"> ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ เข้าร่วมพัฒนารูปแบบ และกำหนดกรอบการจัดบริการสุขภาพช่องปากในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 	<ul style="list-style-type: none"> เข้าร่วมพัฒนาวางแผนและจัดบริการสุขภาพช่องปากในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย และจังหวัด	บทบาทโรงพยาบาล แม่ข่าย
	<p>3. ศึกษา พัฒนา รูปแบบ และกำหนดกรอบการจัดบริการสุขภาพช่องปากในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</p> <p>กลุ่มเป้าหมาย : เจ้าหน้าที่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ : พ.ย. 2564</p>		
<p>1.2 พัฒนาแนวทางจัดบริการ teledent ในเรือนจำ</p>	<p>1. ประสานงานพื้นที่เพื่อพัฒนาระบบสุขภาพช่องปากที่เหมาะสม</p> <p>2. ศึกษาและพัฒนา ระบบสุขภาพช่องปากที่เหมาะสมกับบริบทเรือนจำ</p> <p>กลุ่มเป้าหมาย : เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ส่วนกลางและภูมิภาค</p> <p>ระยะเวลาดำเนินการ : มี.ค. 2565</p>	<p>1. ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่</p> <p>2. เข้าร่วมพัฒนาระบบสุขภาพช่องปากที่เหมาะสมกับบริบทเรือนจำ</p>	<p>- เข้าร่วมพัฒนาระบบสุขภาพช่องปากที่เหมาะสมกับบริบทเรือนจำ</p>
<p>1.3 กิจกรรมรณรงค์บริการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ถูกคุมขัง</p>	<p>ประสานขอความร่วมมือพื้นที่และประชาสัมพันธมิตรการจัดกิจกรรมรณรงค์บริการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ถูกคุมขัง</p> <p>กลุ่มเป้าหมาย : ผู้ถูกคุมขังในเรือนจำ</p>	<p>1. ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่และประชาสัมพันธมิตรการจัดกิจกรรมรณรงค์บริการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ถูกคุมขัง</p> <p>2. สนับสนุนการ</p>	<p>1. จัดบริการทันตกรรมในกิจกรรมรณรงค์บริการดูแลสุขภาพช่องปากผู้ถูกคุมขัง</p> <p>2. สนับสนุนวัสดุและเครื่องมือทันตกรรมในการจัดกิจกรรม</p>

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย และจังหวัด	บทบาทโรงพยาบาล แม่ข่าย
	ระยะเวลาดำเนินการ : ก.ค. 2565	ดำเนินงานของพื้นที่ใน การเพิ่มการเข้าถึง บริการสุขภาพช่องปาก กลุ่มผู้ถูกคุมขัง	รณรงค์บริการดูแล สุขภาพช่องปากผู้ถูก คุมขัง
การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก			
1.4 สนับสนุนสื่อสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขัง	พัฒนาและสนับสนุนสื่อสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขัง <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> ทัณฑ์พลการ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ธ.ค. 2564	สนับสนุนสื่อสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขังให้พื้นที่	นำสื่อสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขังไปใช้ในเรือนจำ
การอภิบาลระบบทันตสาธารณสุข			
1.5 ติดตามการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากผู้ต้องขัง	1. ติดตามการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขัง 2. ร่วมทีมตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข agenda based โครงการพระราชดำริ <u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> เจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนกลางและภูมิภาค <u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ต.ค. 2564 - มิ.ย. 2565	1. ร่วมติดตามการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขัง 2. ร่วมทีมตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข agenda based โครงการพระราชดำริ	1. ดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มผู้ถูกคุมขังเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย และจังหวัด	บทบาทโรงพยาบาล แม่ข่าย
1.6 พัฒนาแนวทางการลง ข้อมูลบริการทันตกรรม ในสถานพยาบาลใน เรือนจำ	1. ประสานงานพื้นที่เพื่อ พัฒนาแนวทางการลง ข้อมูลบริการทันตกรรม ในสถานพยาบาล 2. ศึกษา พัฒนา รูปแบบ แนวทางการลงข้อมูล บริการทันตกรรมใน สถานพยาบาล กลุ่มเป้าหมาย : เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ส่วนกลางและภูมิภาค ระยะเวลาดำเนินการ : มี.ย. 2565	1. ประสานความ ร่วมมือระหว่าง หน่วยงานในพื้นที่ 2. เข้าร่วมพัฒนา แนว ทางการลงข้อมูล บริการทันตกรรมใน สถานพยาบาล	1. เข้าร่วมพัฒนาระบบ สุขภาพช่องปากที่ เหมาะสมกับบริบท เรือนจำ 2. ช่วยเหลือ สนับสนุน PCU เรือนจำ ในการ ลงข้อมูลรายงาน dental แฟ้ม

ผู้ประสานงาน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	E-mail
ทพญ.กรกมล นิยมศิลป์	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ (หัวหน้ากลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยและวัยรุ่น)	kornkamol.n@anamai.mail.go.th
ทพ.ณัฐพงศ์ กันทะวงศ์	ทันตแพทย์ชำนาญการ	kunthawong19@hotmail.com
น.ส.ชานิกา โรจน์สกุลพานิช	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	chanika.r@anamai.mail.go.th
น.ส.วีรยา กัญหารัตน์	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	weraya.k@anamai.mail.go.th

กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพเด็กปฐมวัยและวัยรุ่น โทร 0 2590 4204, 0 2590 4208

**แนวทางการดำเนินงาน
การจัดการปัจจัยเสี่ยงด้านทันตสุขภาพ**

1. โครงการเร่งรัดการดำเนินงานลดการใช้อะมัลกัมทางทันตกรรม และเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท
2. โครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงด้านทันตสุขภาพ

ตัวชี้วัด

1. นโยบายเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านทันตสุขภาพ 1 เรื่อง
2. โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขดำเนินการลดการใช้อะมัลกัมและจัดการของเสียในคลินิกทันตกรรม 12 แห่ง

เป้าหมายผลผลิต

เป้าหมายผลผลิต	จำนวน	หน่วยนับ
แนวทางการลดการใช้อะมัลกัมสำหรับทันตบุคลากร	1	แนวทาง
โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขดำเนินการลดการใช้อะมัลกัมและจัดการของเสียในคลินิกทันตกรรม	12	แห่ง
มาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัย พ.ศ.2565	1	ฉบับ
ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพ	1	ชุด
ฐานข้อมูลและแผนที่ GIS ปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคประเทศไทย	1	ชุด
ผลการประเมินปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคของจังหวัดที่พบฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคสูงเกินมาตรฐาน	1	ฉบับ
รายงานผลการดำเนินงานช่วยผู้ป่วยให้เลิกบุหรี่และคัดกรองรอยโรคก่อนมะเร็งช่องปากในคลินิกทันตกรรม	1	ฉบับ

เป้าหมายผลลัพธ์

1. ทันตบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องลดการใช้อะมัลกัมในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็กต่ำกว่า 6 ปี
2. ทันตบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีการจัดการขยะอะมัลกัมตามพรบ.มูลฝอยเป็นพิษ/อันตราย
3. ทันตบุคลากรและประชาชนที่รับบริการทันตกรรมได้รับความเสี่ยงจากปรอทที่ใช้อะมัลกัมทางทันตกรรมลดลง
4. ประชาชนเข้าถึงผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพช่องปาก

สถานการณ์

โครงการเร่งรัดการดำเนินงานลดการใช้อะมัลกัมทางทันตกรรม และเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท

จากการดำเนินการจัดการขยะติดเชื้อและขยะปนเปื้อนในคลินิกทันตกรรมในปี 2564 ข้อมูลการจัดการขยะอะมัลกัม จากการติดตามจากสถานบริการของรัฐจำนวน 160 แห่ง จากทั้งหมด 28 จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ เชียงใหม่ เชียงราย พิชณุโลก นครสวรรค์ กำแพงเพชร อุทัยธานี พิจิตร ภาคกลาง สมุทรสาคร นนทบุรี สมุทรปราการ ปทุมธานี กรุงเทพมหานคร ชัยนาท ราชบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา สกลนคร นครพนม ศรีสะเกษ บึงกาฬ เลย หนองคาย อุดรธานี หนองบัวลำภู ร้อยเอ็ด ภาคใต้ ภูเก็ต ภาคตะวันออก ชลบุรี โดยส่งแบบสอบถามให้กับทันตบุคลากรในพื้นที่ในรูปแบบออนไลน์เป็นโรงพยาบาลชุมชนร้อยละ 52.5 อันดับที่ 2 เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 23.8 โรงพยาบาลทั่วไปร้อยละ 6.3 โรงพยาบาลศูนย์ร้อยละ 6.3 และสถานบริการอื่นๆ ร้อยละ 11.1 ผู้ตอบส่วนใหญ่เป็นทันตแพทย์ร้อยละ 59 ทันตภิบาล 25.1 และเจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นๆ ร้อยละ 15.9 สถานพยาบาลมีการแยกของเสียปนเปื้อนปรอทถึงร้อยละ 46.5 และไม่แยกขยะประเภทขยะอะมัลกัมออกจากมูลฝอยชนิดอื่นถึงร้อยละ 53.5

จากการสำรวจพบว่ามีสถานบริการสนใจนำแนวปฏิบัติการจัดการของเสียปนเปื้อนปรอทของสำนักงานทันตสาธารณสุข ไปใช้ร้อยละ 91.7 ด้านข้อมูลการใช้วัสดุอุดบูรณะ สถานบริการใช้วัสดุทางเลือกทดแทน เช่น เรซินคอมโพสิท GI และ compomer ร้อยละ 67.3 และยังมีผู้ใช้วัสดุอะมัลกัมอุดเป็นวัสดุหลักมีผู้ใช้ร้อยละ 32.7 ประเภทของชนิดอะมัลกัมที่สถานพยาบาลเลือกใช้เป็นอะมัลกัมชนิดแคปซูลสำเร็จรูปร้อยละ 77.4 และใช้อะมัลกัมชนิด เม็ดและอื่น ๆ 22.6 และมีพื้นที่ที่เลิกอุดฟันด้วยวัสดุอะมัลกัม (Phase - Out) แล้ว ร้อยละ 5.63 ด้านการป้องกันตนเองจากการสัมผัสปรอท ทันตบุคลากรมีการป้องกันอันตรายจากไอปรอทก่อนผสมอะมัลกัม และขณะใช้งาน ร้อยละ 98.7 และทันตบุคลากรมีการตรวจสอบสารปรอทในร่างกายเป็นประจำทุกปี ร้อยละ 69.9

โครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงด้านทันตสุขภาพ

การมีสุขภาพช่องปากดีมีผลจากพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพช่องปาก สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพช่องปากของประชาชน ได้แก่ การใช้ผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน การบริโภคน้ำที่มีปริมาณฟลูออไรด์ไม่เกินมาตรฐานซึ่งจะส่งผลให้เกิดฟันตกรกระ การลดการบริโภคน้ำตาลซึ่งทำให้เกิดโรคฟันผุ และการไม่สูบบุหรี่ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงของโรคมะเร็งช่องปากและส่งผลต่อโรคปริทันต์ เป็นต้น

สำนักทันตสาธารณสุขได้ขับเคลื่อนระบบการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์และปัจจัยเสี่ยงด้านทันตสุขภาพ โดยการสำรวจคุณภาพแปรงสีฟันตามมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัย สำรวจปริมาณฟลูออไรด์ใน ยาสีฟัน และปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภค และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาในประเด็นที่ ยังไม่ได้มาตรฐาน

สำหรับการเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพพื้นฐานในการทำความสะอาดช่องปาก ได้แก่ แปรงสีฟัน และยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ กรมอนามัยได้พัฒนามาตรฐานวิชาการแปรงสีฟัน กรมอนามัย และร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กำหนดประกาศคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเรื่องฉลากยาสีฟัน ๒ ฉบับ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจสอบคุณภาพแปรงสีฟัน พัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจคุณภาพแปรงสีฟัน และพัฒนาระบบการเฝ้าระวังคุณภาพแปรงสีฟันที่วางจำหน่ายในประเทศ จากการสำรวจครั้งล่าสุด พบว่า แปรงสีฟันที่วางจำหน่ายมีคุณภาพได้มาตรฐานร้อยละ ๗๔ ใน พ.ศ.๒๕๖๕ สำนักทันตสาธารณสุข ได้มี เป้าหมายในการพัฒนามาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัย ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์แปรงสีฟัน ในท้องตลาดปัจจุบัน รวมถึงการพัฒนาความรอบรู้ของประชาชนในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพและ ปัจจัยเสี่ยงด้านทันตสุขภาพ โดยการวิจัย จัดประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อจัดทำข้อสรุปทางวิชาการ จัดทำฐานข้อมูล สำหรับประชาชนและบุคลากรสาธารณสุข รวมถึงการสื่อสารสาธารณะเพื่อให้ความรู้กับประชาชน

การเฝ้าระวังปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคประเทศไทย จากการสำรวจตัวอย่างน้ำบริโภค จำนวน 31,574 ตัวอย่าง ใน 73 จังหวัด พบน้ำบริภคร้อยละ 89.7 มีปริมาณฟลูออไรด์ไม่เกิน 0.70 ppm ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขและและ ร้อยละ 10.3 มีปริมาณฟลูออไรด์เกิน 0.70 ppm

โดยพบว่าร้อยละ 9.6 ซึ่งมีปริมาณฟลูออไรด์มากกว่า 0.8 ppm อยู่ในจังหวัด ลำพูน ลำปาง เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา แพร่ น่าน ตาก กำแพงเพชร นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ อุทัยธานี พิษณุโลก ชัยนาท สุโขทัย พิจิตร นครปฐม ลพบุรี สุพรรณบุรี สระบุรี ราชบุรี สิงห์บุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ระนอง ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด สมุทรสาคร สงขลา พังงา นราธิวาส กระบี่ ปัตตานี สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สตูล เลย มุกดาหาร ขอนแก่น ยโสธร กาฬสินธุ์ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด

ร้อยละ 0.53 มีปริมาณฟลูออไรด์มากกว่า 4 ppm พบใน 25 จังหวัด ได้แก่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา ตาก กำแพงเพชร นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ อุทัยธานี นครปฐม ลพบุรี สุพรรณบุรี สระบุรีประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ระนองฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง สงขลา พังงา นราธิวาส กระบี่ มุกดาหาร ขอนแก่น

ร้อยละ 0.15 มีปริมาณฟลูออไรด์ 10.01-20.00 ppm พบใน 13 จังหวัด ลำพูน ลำปาง เชียงราย ตาก กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี นครปฐม ลพบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และ ร้อยละ 0.02 พบปริมาณฟลูออไรด์มากกว่า 20.00 ppm ใน 2 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา และชลบุรี

ใน พ.ศ. 2565 สำนักทันตสาธารณสุขมีเป้าหมายในการประเมินปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคของ ศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนในจังหวัดที่พบฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคสูงเกิน 4 ppm จำนวน 25 จังหวัด

สำหรับการจัดการปัจจัยเสี่ยงเรื่องบุหรี่ยี่ ซึ่งเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญของโรคมะเร็งช่องปาก ได้มีการ ดำเนินการพัฒนาแนวทางและศักยภาพทันตบุคลากรการช่วยผู้ป่วยให้เลิกบุหรี่ยี่ และคัดกรองรอยโรค ก่อนมะเร็งช่องปากในคลินิกทันตกรรมให้ผู้ป่วยที่มารับบริการทันตกรรม ซึ่งเป็นแนวทางการป้องกันโรคมะเร็ง ช่องปาก แบบปฐมภูมิ (primary prevention) และแบบทุติยภูมิ (secondary prevention)

กรอบการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2565

Plan 65				
ประชาชนทุกกลุ่มวัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากดี				
คำเป้าหมาย/ตัวชี้วัด	1. โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขดำเนินการลดการใช้อะมัลกัมและจัดการของเสียในคลินิกทันตกรรมเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเขตสุขภาพ พื้นที่เสี่ยงมีการปรับปรุง น้ำบริโภคที่มีปริมาณฟลูออไรด์ที่ได้มาตรฐาน จำนวน 2 พื้นที่ 2.			
กลยุทธ์	การยกระดับการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม	การพัฒนาาระบบส่งเสริมป้องกันและการบริการสุขภาพช่องปาก	การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก	
มาตรการ	-พัฒนาแนวทางการลดการใช้อะมัลกัมและการจัดการของเสียอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม -พัฒนาฐานข้อมูลและแผนที่ IS สถานการณ์ปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคประเทศไทย-พัฒนามาตรฐานวิชาการแปร่งสีฟัน กรมอนามัย 2565 -สำรวจปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคของศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนในจังหวัดที่มีฟลูออไรด์ในน้ำสูงเกินมาตรฐาน -ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคสูงเกินมาตรฐาน	-ขับเคลื่อนการลดการใช้ อะมัลกัมและจัดการของเสียอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรม -พัฒนาแนวทางส่งเสริมการใช้วัสดุทดแทนอะมัลกัมในงานทันตสาธารณสุข	-พัฒนาฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพ -พัฒนาสื่อออนไลน์เรื่องการใช้ผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพสำหรับประชาชน	
โครงการปี 2565	1. โครงการเร่งรัดการดำเนินงานการใช้อะมัลกัมทางทันตกรรมและเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้สัญญาณภาวะ 2. โครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงด้านทันตสุขภาพ			
ระดับความสำเร็จปี 2565	ไตรมาส 1 (3 เดือน) 1. แนวทางการลดการใช้อะมัลกัมสำหรับทันตบุคลากร 2. ฐานข้อมูลการจัดการของเสียอะมัลกัมของเสียทางการแพทย์ 3. ฐานข้อมูลฟลูออไรด์ในน้ำบริโภค 4. ทบทวนพารามิเตอร์ในการจัดทำมาตรฐานวิชาการแปร่งสีฟันกรมอนามัย	ไตรมาส 2 (6 เดือน) 1. ข้อเสนอการติดตามตามแนวทางการลดการใช้อะมัลกัมและจัดการของเสียอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมของแต่ละเขตสุขภาพ 2. แผนที่ฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคประเทศไทย 3. ข้อเสนอการจัดทำมาตรฐานวิชาการแปร่งสีฟันกรมอนามัย	ไตรมาส 3 (9 เดือน) 1. รายงานการถอดบทเรียนการดำเนินงานลดการใช้อะมัลกัมและการจัดการของเสียอะมัลกัม จากคลินิกทันตกรรมในพื้นที่นำร่อง 2. ข้อเสนอร่างทบทวนมาตรฐานวิชาการแปร่งสีฟันกรมอนามัย 3. ติดตามสถานการณ์น้ำบริโภคในศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียนในพื้นที่ฟลูออไรด์สูง	ไตรมาส 4 (12 เดือน) 1. ผลการนิเทศติดตามสถานการณ์การใช้วัสดุทดแทนการใช้อะมัลกัมและการจัดการของเสียอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมตามเกณฑ์การประเมิน 2. ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพ

กิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
1.โครงการเร่งรัดการดำเนินงานลดการใช้อะมัลกัมทางทันตกรรม และเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศในการจัดการสิ่งแวดล้อมภายใต้อนุสัญญามินามาตะว่าด้วยปรอท			
1.พัฒนาแนวทางการลดการใช้อะมัลกัมและการจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : ทันตบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : พ.ย.64 – ม.ค. 65	พัฒนาแนวทางการลดการใช้อะมัลกัมและการจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมสำหรับทันตบุคลากรเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	ส่งต่อแนวทางการลดการใช้อะมัลกัมและการจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมสำหรับทันตบุคลากรเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในจังหวัดน่าน	ส่งต่อแนวทางการลดการใช้อะมัลกัมและการจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมสำหรับทันตบุคลากรเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในพื้นที่น่าน
2. พัฒนาระบบฐานข้อมูลในการติดตามการใช้วัสดุอุดฟันและการจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรม <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : ทันตแพทย์ ทันตบุคลากร เจ้าหน้าที่อาชีวอนามัยและผู้เกี่ยวข้อง <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : พ.ย.64- กพ. 65, ก.ค. 65	- พัฒนาระบบฐานข้อมูลการใช้วัสดุอะมัลกัมและวัสดุทางเลือกในการอุดฟันเพื่อสำหรับการติดตามการดำเนินงาน -พัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับการติดตามการจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมตามพรบ.ขยะเป็นพิษ/ขยะอันตราย	- สื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ลดการใช้อะมัลกัมในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็ก ต่ำกว่า 6 ปี - สนับสนุนการใช้ลงข้อมูลการติดตามในระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการมูลฝอยอันตราย ในจังหวัดน่าน อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง (ก.พ.และ ก.ค.)	- สื่อสารประชาสัมพันธ์แก่ทันตบุคลากร - สนับสนุนการใช้วัสดุทดแทนการใช้อะมัลกัมในหญิงตั้งครรภ์และเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี - สนับสนุนให้โรงพยาบาลน่านลงข้อมูลในระบบฐานข้อมูลการบริหารจัดการมูลฝอยอันตราย สำหรับในจังหวัดน่าน อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง (ก.พ.และ ก.ค.)

กิจกรรม การดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
<p>3. ขับเคลื่อนงานการดำเนินงานการลดการใช้อะมัลกัมและจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรม</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย :</u> ทันตแพทย์ ทันตบุคลากร เจ้าหน้าที่อาสาสมัครและผู้เกี่ยวข้อง</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ :</u> ก.พ. 65, ก.ค.65</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาสื่อ/คู่มือแนวทางการลดการใช้อะมัลกัมและแนวทางการจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมในรูปแบบ e-book/infographic/คลิปวิดีโอ - พัฒนาศักยภาพทันตบุคลากร/ENV เพื่อขับเคลื่อนแนวทางการลดการใช้อะมัลกัมและการจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - นิเทศติดตามการดำเนินงานในพื้นที่นำร่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - ค้นหา ประสานงานจังหวัดนำร่องที่สนใจดำเนินงาน - เสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในดำเนินงานการลดการใช้อะมัลกัมและจัดการขยะอะมัลกัมในคลินิกทันตกรรมเพื่อเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม - เผยแพร่/นำเสนอสื่อ/คู่มือสำหรับทันตบุคลากรเพื่อประกอบการดำเนินงาน - ติดตาม/กำกับการทำงานในพื้นที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ค้นหาประสานงานโรงพยาบาลนำร่องที่สนใจดำเนินงาน - เสริมสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วนในการลดการใช้อะมัลกัมและจัดการขยะอะมัลกัม - เผยแพร่/นำไปใช้ คู่มือ/สื่อในโรงพยาบาลนำร่องในตามแนวทาง - สนับสนุนและเป็นที่ปรึกษาแก่ทันตบุคลากร ในการลดใช้อะมัลกัมในกลุ่มหญิงตั้งครรภ์และเด็กต่ำกว่า 6 ปี - การประสานคลินิกทันตกรรมในโรงพยาบาลนำร่องให้มีลดการใช้อะมัลกัมและมีนโยบายป้องกันฟันผุในทุกๆกลุ่มวัย - ประชาสัมพันธ์ให้ทันตบุคลากรและเจ้าหน้าที่ ENV มีการจัดการขยะอะมัลกัมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
<p>2.โครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ทันตสุขภาพและปัจจัยเสี่ยงด้านทันตสุขภาพ</p>			
<p>ขับเคลื่อนระบบการเฝ้าระวังปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคในจังหวัดที่มีฟลูออไรด์ในน้ำสูงเกินมาตรฐาน</p>	<p>พัฒนาฐานข้อมูลและแผนที่ GIS แสดงสถานการณ์ปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคประเทศไทย</p>	<p>ใช้ข้อมูลจากแผนที่ GIS ปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคเพื่อการแก้ปัญหาฟลูออไรด์ในพื้นที่</p>	<p>ใช้ข้อมูลจากแผนที่ GIS ปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำบริโภคเพื่อการแก้ปัญหาฟลูออไรด์ในพื้นที่</p>

กิจกรรม การดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
<p><u>กลุ่มเป้าหมาย</u> :</p> <p>ทันตบุคลากรและประชาชน</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> :</p> <p>เม.ย. 65</p>	<p>ขับเคลื่อนการแก้ไข ปัญหาฟลูออไรด์ในน้ำ บริโภคสูงเกิน มาตรฐานเพื่อลด ความเสี่ยงฟันตกกระ ของประชาชน</p>	<p>สนับสนุนการดำเนินการ ของจังหวัดในการแก้ไข ปัญหาฟลูออไรด์ ในน้ำ สูงเกินมาตรฐาน</p>	<p>ดำเนินการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่มี ฟลูออไรด์ในน้ำสูงเกินมาตรฐาน</p>
	<p>ประสานหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องในระดับ ประเทศเพื่อ ขับเคลื่อนการแก้ไข ปัญหาฟลูออไรด์ในน้ำ บริโภคสูงเกิน มาตรฐาน</p>	<p>ประสานหน่วยงานในเขต เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไข ปัญหาฟลูออไรด์ในน้ำ บริโภคสูงเกินมาตรฐาน</p>	<p>ประสานหน่วยงานในจังหวัดเพื่อ ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาฟลูออไรด์ ในน้ำบริโภคสูงเกินมาตรฐาน</p>
<p>2.ระบบเฝ้าระวังคุณภาพ ผลิตภัณฑ์พื้นฐานในการ ทำความสะอาดช่องปาก</p> <p><u>กลุ่มเป้าหมาย</u> :</p> <p>ทันตบุคลากรและ ประชาชน</p> <p><u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> :</p> <p>ธค.64, เมย.65</p>	<p>พัฒนามาตรฐาน วิชาการแปรงสีฟัน กรมอนามัย ปี 2565</p>	<p>เฝ้าระวังคุณภาพ แปรงสีฟันที่วาง จำหน่ายในพื้นที่</p>	<p>เฝ้าระวังคุณภาพ แปรงสีฟันที่วางจำหน่ายในพื้นที่</p>
	<p>ประชุมคณะกรรมการ มาตรฐานวิชาการ แปรงสีฟันกรมอนามัย เพื่อพัฒนามาตรฐาน วิชาการแปรงสีฟัน กรมอนามัย ปี 2565</p>	-	-
	<p>พัฒนาสื่อออนไลน์ เรื่องการใช้ผลิตภัณฑ์ ทันตสุขภาพสำหรับ ประชาชน</p>	<p>เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สำหรับประชาชน</p>	<p>เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สำหรับ ประชาชน</p>

กิจกรรม การดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	พัฒนาฐานข้อมูล ผลิตภัณฑ์ทันต สุขภาพ	ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลใน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์สำหรับ ประชาชน	ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์สำหรับประชาชน
3.ขับเคลื่อนการ ดำเนินงานช่วยผู้ป่วยให้ เลิกบุหรี่และคัดกรอง มะเร็งช่องปากในคลินิก ทันตกรรม	ขับเคลื่อนการ ดำเนินงานช่วยผู้ป่วย ให้เลิกบุหรี่และคัด กรองมะเร็งช่องปาก ในคลินิกทันตกรรม	สนับสนุนจังหวัด ดำเนินการช่วยผู้ป่วยให้ เลิกบุหรี่และคัดกรอง มะเร็งช่องปากในคลินิก ทันตกรรม	ดำเนินการช่วยผู้ป่วยให้เลิกบุหรี่และ คัดกรองมะเร็งช่องปากในคลินิก ทันตกรรม
<u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : ทันตบุคลากรและ ประชาชน	แลกเปลี่ยนเรียนรู้การ ดำเนินงานของจังหวัด ที่เข้าร่วมโครงการ	เข้าร่วมประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้	เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้
<u>ระยะเวลาดำเนินงาน</u> : ธ.ค. 64	การประชุมผู้เชี่ยวชาญ เพื่อการขยายผลการ ดำเนินงานในพื้นที่อื่น	การขยายผลการ ดำเนินงานในพื้นที่	การขยายผลการดำเนินงานในพื้นที่

ผู้ประสานงาน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	E-mail
ทพญ.นันทินี ตังเจริญดี	ทันตแพทย์เชี่ยวชาญ (หัวหน้ากลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยรุ่นและปัจจัยเสี่ยง)	nontinee.t@anamai.mail.go.th
ทพญ.นันท์มนัส แยมบุตร	ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ	nanmas@anamai.mail.go.th
ทพญ.วาสิณี เกียรติอดิสร	ทันตแพทย์ชำนาญการ	wasineetedypan@gmail.com
นายกษิวิชัยย์ คำเกลี้ยง	นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ชำนาญการ	Kasiwit.d@anamai.mail.go.th
นางสาวประณยา จอมมี	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	Pranaya.j@anamai.mail.go.th
นางสาวเบญญาภา ฐปุดชา	นักวิชาการสาธารณสุข	Benyapa.t@anamai.mail.go.th

กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยรุ่นและปัจจัยเสี่ยง โทร 0 -2590- 4215 0- 2590- 4489

**แนวทางการดำเนินงาน
พัฒนาระบบทันตสาธารณสุข**

โครงการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากกลุ่มเด็กพิเศษ

โครงการ : 1. โครงการเพิ่มการเข้าถึงการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากของเด็กพิการทางการเห็น ในโรงเรียนสอนคนตาบอด (โครงการนอก)

2. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและผู้ดูแลเด็กพิเศษ

เป้าหมายผลลัพธ์

- ร้อยละ 50 ของโรงเรียนสอนคนตาบอดได้รับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก
- จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มพิเศษ (เน้นกลุ่มเด็กพิเศษในโรงเรียน) อย่างน้อย 1 เรื่องต่อปี

สถานการณ์

จากผลสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560¹ ในกลุ่มเด็กวัยเรียน พบความชุกของโรคฟันผุ ร้อยละ 52.0 โรคเหงือกอักเสบ ร้อยละ 66.3 ในขณะที่ไม่มีผลสำรวจแยกเด็กพิการทางการเห็นในภาพรวม แต่พบว่านักเรียนในโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดแม่สาย มีโรคฟันผุ ร้อยละ 85.0 ในขณะที่มีโรคเหงือกอักเสบ ร้อยละ 100 เมื่อเทียบกับเด็กปกติในอำเภอเดียวกัน ที่อายุ 3 ปีและ 12 ปี มีโรคฟันผุ ร้อยละ 61.8 และ 30.6² สาเหตุหนึ่งคือ การเข้าถึงบริการส่งเสริมป้องกันและเฝ้าระวังสุขภาพช่องปากในโรงเรียนสอนคนตาบอด เช่น การออกหน่วยตรวจสุขภาพช่องปาก เพื่อรับบริการส่งเสริมป้องกันตามชุดสิทธิประโยชน์ อันได้แก่ การเคลือบหลุมร่องฟันในฟันกรามถาวรซี่แรกและซี่ที่ 2 การเฝ้าระวังสภาวะสุขภาพช่องปาก และการส่งต่อเพื่อรับบริการตั้งแต่เริ่มแรกโดยการตรวจฟัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และการประเมินความเสี่ยงของโรคในช่องปาก แม้ปัจจุบันจะมีการให้บริการส่งเสริมป้องกันตามชุดสิทธิประโยชน์ในรูปแบบการจ่ายตามรายบริการ (fee Schedule) แล้วก็ตาม เด็กพิการทางการเห็นวัยเรียนมักได้รับการทันตกรรมเมื่ออาการของโรคลุกลามมากแล้ว บางส่วนต้องสูญเสียฟันก่อนวัยอันควรเนื่องจากมีฟันผุลุกลามไปถึงโพรงประสาทฟันจนเก็บรักษาไม่ได้ ซึ่งส่งผลให้เติบโตเป็นวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ที่มีปัญหาสุขภาพช่องปาก และมีฟันไม่ครบ 20 ซี่ในวัยสูงอายุตามมา

ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเข้าถึงส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากของเด็กพิการทางการเห็นไม่ครอบคลุมคือ โรงเรียนสอนคนตาบอดทั้งหมดเป็นโรงเรียนเอกชน มูลนิธิ โรงเรียนในเครือศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งไม่ได้ขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งปัจจัยด้านการพัฒนาการเรียนรู้อาจทำให้

¹ สำนักทันตสาธารณสุข. รายงานผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2560. [online] 11 September 2019 [cited 2021 Sep 9]; Available from: URL:http://dental2.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=2433

² ศุภกร ศิริบุรี, พันพัทธ์ ปาระมี. การพัฒนารูปแบบการฝึกปร่งฟันในเด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นโรงเรียนการศึกษาคนตาบอดแม่สาย อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. เชียงรายเวชสาร 2018; 10 (1):1-9.

เด็กพิการทางการเห็นส่วนใหญ่อายุเกินเกณฑ์มาตรฐานของเด็ก เด็กวัย 6 12 และ 15 ปี ในโรงเรียนสอนคนตาบอดมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับเด็กนักเรียนโรงเรียนปกติ การออกหน่วยให้บริการเพื่อให้บริการโดยใช้เกณฑ์คือ อายุ อาจไม่เพียงพอในกลุ่มโรงเรียนพิเศษที่ต้องการได้รับการบริการส่งเสริมป้องกันมากกว่าเด็กปกติ เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด เป็นต้น

โรงเรียนสอนคนตาบอด ร้อยละ 64-100 เป็นโรงเรียนประจำ ดังนั้นการดำเนินงานในโรงเรียนสอนคนตาบอด บุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อเด็กนักเรียนในโรงเรียนสอนคนตาบอด คือ ครูผู้ดูแล พ่อห่อ แม่ห่อ การเพิ่มศักยภาพและให้ความรู้ในบุคลากรกลุ่มนี้จึงเป็นเรื่องจำเป็น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ให้การดูแลเด็กอนุบาล เพื่อสร้างรากฐานการดูแลสุขภาพช่องปากได้ด้วยตัวเองในกลุ่มเด็กพิการทางการเห็นด้วยวิธีที่ถูกต้อง

กรอบการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2565

เด็กพิการทางการเห็นวัยเรียนวัยรุ่นมีสุขภาพช่องปากดี

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	ร้อยละ 50 ของโรงเรียนสอนคนตาบอดได้รับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก		
สถานการณ์/ข้อมูลพื้นฐาน	<ul style="list-style-type: none"> มีการดำเนินการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากของเด็กพิการทางการมองเห็นในโรงเรียนสอนคนตาบอด ตามชุดสิทธิประโยชน์เพียงแค่ 1 โรงเรียน (จากทั้งหมด 14 โรงเรียน) คิดเป็นร้อยละ 7.1 มีเด็กที่ได้รับการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก เพียงแค่ 21 คน จาก 1,021 คน คิดเป็นร้อยละ 2.06 		
โครงการสำคัญ	<p>มาตรการที่ 1 โครงการพัฒนาบุคลากรบริการส่งเสริมสุขภาพช่องปากและป้องกันโรคในช่องปากเด็กพิการทางการเห็นวัยเรียน 4-15 ปี ที่มีประสิทธิภาพ</p>	<p>มาตรการที่ 2 โครงการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพช่องปากเด็กพิการทางการเห็นวัยเรียน</p>	
วัตถุประสงค์	เพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพช่องปาก	สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพช่องปาก	พัฒนาระบบอนามัยโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพช่องปากที่ดี
กิจกรรมหลัก	<ul style="list-style-type: none"> พัฒนาคุณภาพการจัดการบริการสุขภาพช่องปาก สนับสนุนให้หน่วยบริการจัดบริการส่งเสริมป้องกันตามชุดสิทธิประโยชน์: เสริมการแปรงฟัน 2-2-2, ลดการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่มีรสหวาน, จัดบริการเคลือบ/ทาฟลูออไรด์และเคลือบหลุมร่องฟัน, ตรวจฟัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และส่งต่อบริการและรักษาตามความเสี่ยงและจำเป็น พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก พัฒนาระบบการให้คำปรึกษาผ่านทันตกรรมทางไกล (tele-dent) กรณีมีปัญหาสุขภาพช่องปาก 	<ul style="list-style-type: none"> รณรงค์สื่อสารความรู้ด้านสุขภาพช่องปาก พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพช่องปากในเรื่องการแปรงฟันแท้ และลดบริโภคอาหารที่เสี่ยงต่อโรคฟันผุ พัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนผ่านเครือข่าย สนับสนุนทันตบุคลากรศูนย์บริการแม่ข่ายให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปากผ่าน Zoom Application กับครูและเด็กนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> ขับเคลื่อนและพัฒนาระบบอนามัยโรงเรียน สนับสนุนสถานบริการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากในโรงเรียนโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สนับสนุนให้โรงเรียนสร้างนโยบายที่ดีต่อสุขภาพช่องปาก เช่น รณรงค์กับผู้มีจิตศรัทธานำอาหารที่มีประโยชน์มาเลี้ยงเด็กนักเรียน พัฒนาระบบเฝ้าระวังให้ครอบคลุมปัจจัยป้องกันและปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญ

กิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
1. โครงการเพิ่มการเข้าถึงการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากของเด็กพิการทางการเห็นในโรงเรียนสอนคนตาบอด			
1.1 กิจกรรมประชุมหารือกับทันตบุคลากรในพื้นที่ที่มีโรงเรียนสอนคนตาบอด	จัดประชุมหารือ ฯ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากใน	ประสานงานและสนับสนุนการดำเนินงาน	เข้าร่วมประชุมและดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในโรงเรียน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	โรงเรียนสอนคนตาบอด โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ทันตบุคลากรใน สสจ. โรงพยาบาล รพ.สต. และ ศูนย์บริการสาธารณสุข จังหวัดที่มีโรงเรียนสอนคนตาบอด ซึ่งดำเนินการแล้วเสร็จ วันที่ 28 กันยายน 2564		สอนคนตาบอด (เฉพาะ จังหวัดที่มีโรงเรียนสอนคนตาบอด)
2. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรและผู้ดูแลเด็กพิเศษ			
2.1 ประชุมเชิงปฏิบัติการ เพิ่มศักยภาพครูและผู้ดูแลเด็กโรงเรียนสอนคนตาบอด	<ul style="list-style-type: none"> • ประสานงานและจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพิ่มศักยภาพครูและผู้ดูแลเด็กโรงเรียนสอนคนตาบอด • พัฒนาสื่อการเรียนรู้ สุขภาพช่องปากของกลุ่มพิเศษ เช่น สื่อสำหรับเด็กพิการทางการเห็นและทางการได้ยิน 	จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากในกลุ่มพิเศษ (เน้นกลุ่มเด็กพิเศษในโรงเรียน) อย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง	สนับสนุนและดำเนินการกรณีโรงเรียนขอความร่วมมือในการให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ครู ผู้ดูแล ตลอดจนนักเรียน

ผู้ประสานงาน :

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	โทรศัพท์	E-mail
1. นางปฐมา เขาวนเมธา	ทันตแพทย์ชำนาญการ	02 590 4213	Patamasingha@gmail.com
2. นางสาวสุวภักดิ์ โพธิเสน	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ	02 590 4213	Suwapakpothisen985@gmail.com

โครงการพัฒนาแนวทางการจัดบริการสุขภาพช่องปาก

ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ : แนวทาง 2 เรื่อง

เชิงคุณภาพ : บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้/ ครบถ้วน ถูกต้อง

เชิงเวลา : ช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนที่วางไว้

เป้าหมายผลผลิต

1. แนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ 1 เรื่อง
2. แนวทางการจัดบริการทันตกรรมทางไกล 1 เรื่อง

เป้าหมายผลลัพธ์

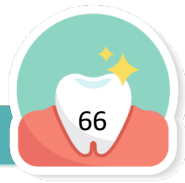
1. ทันตบุคลากรมีแนวทางในการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากตามหลักประกันสุขภาพ และมีแนวทางในการจัดบริการทันตกรรมทางไกล
2. ประชาชนเข้าถึงบริการทันตกรรมเพิ่มขึ้น

สถานการณ์

การดูแลสุขภาพช่องปากของประชาชนทุกกลุ่มวัยตลอดช่วงชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ หากขาดการดูแลที่ถูกต้องและสม่ำเสมอจะส่งผลให้มีสุขภาพช่องปากที่ไม่ดี ส่งผลเสียทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น ๆ ด้วย ปัจจัยหนึ่งที่สำคัญและมีส่วนช่วยป้องกันการเกิดโรคในช่องปาก คือ การลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทันตกรรมของประชาชนทุกกลุ่ม

วิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทันตกรรม คือ การมีชุดสิทธิประโยชน์ตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปัจจุบันได้กำหนดให้มีการส่งเสริมป้องกันการเกิดโรคในช่องปากครอบคลุมการดูแลสุขภาพช่องปากของประชาชนทุกกลุ่มวัย แต่ยังคงขาดแนวทางในการจัดบริการสุขภาพช่องปากให้สอดคล้องกับชุดสิทธิประโยชน์ตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติเพื่อให้สามารถดำเนินการจัดบริการสร้างเสริมและป้องกันโรคในช่องปากได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้อีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้ารับบริการทันตกรรมของประชาชนที่ลดลงในปัจจุบัน คือ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้มีการจำกัดบริการทันตกรรม จึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบในการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเน้นการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เหมาะสมกับรูปแบบการใช้ชีวิตในปัจจุบัน เช่น ระบบบริการทันตกรรมทางไกล (tele-dentistry)

สำนักทันตสาธารณสุข โดยกลุ่มพัฒนาระบบทันตสาธารณสุข จึงได้ดำเนินการโครงการพัฒนาแนวทางการจัดบริการสุขภาพช่องปาก เพื่อจัดทำแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และพัฒนาแนวทางการจัดบริการทันตกรรมทางไกล (tele-dentistry) ซึ่งเป็นมาตรการที่มีความสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลต่อสุขภาพช่องปากของประชาชนวัยทำงานในภาพรวม

กรอบการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2565

1. พัฒนาแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ
2. พัฒนาแนวทางการจัดบริการทันตกรรมทางไกล เป็นการพัฒนาต่อยอดจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยพัฒนาการจัดบริการ ติดตามการดำเนินงานในพื้นที่นำร่อง 4 จังหวัด นิเทศติดตาม 1 จังหวัด และประเมินผล

กิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
1. โครงการพัฒนาแนวทางการจัดบริการสุขภาพช่องปาก			
1.1 ประชุมพัฒนาแนวทางการจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปากตามหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	บทบาท: จัดประชุม ประสานเชิญผู้เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม เข้าร่วมประชุม รวบรวมข้อมูล และจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : ทันตแพทย์และนักวิชาการ จำนวน 25 คน <u>ระยะเวลาดำเนินงาน</u> : พ.ย 64 พ.ค. และ ก.ค 65	-	-
1.2 การประชุม คณะทำงานพัฒนาแนวทางการจัดบริการทันตกรรมทางไกล	บทบาท: จัดประชุม ประสานเชิญผู้เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุม เข้าร่วมประชุม รวบรวมข้อมูล และจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง	-	-

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	<p><u>กลุ่มเป้าหมาย</u> ทันตแพทย์และ นักวิชาการ จำนวน 13 คน <u>ระยะเวลาดำเนินงาน</u> พ.ย. และ ธ.ค. 64 เม.ย. และ มิ.ย.65</p>		
1.3 การประชุมติดตาม การดำเนินงานการ จัดบริการทันตกรรม ทางไกล	<p>ประชุม ประธานเชิญ ผู้เกี่ยวข้องเข้าประชุม เข้าร่วมประชุม รวบรวม ข้อมูล และจัดทำเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> ทันตแพทย์ นักวิชาการ และภาคีเครือข่าย จำนวน 32 คน <u>ระยะเวลาดำเนินงาน</u> พ.ย. 64</p>	-	<p>จังหวัดน่าน 4 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี นครราชสีมา ร้อยเอ็ด และฉะเชิงเทรา บทบาท: เข้าร่วมประชุม รวบรวมข้อมูล และ จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p>
1.4 นิเทศติดตามการ จัดบริการ ทันตกรรมทางไกล	<p>จัดทีมนิเทศ ประธาน ผู้เกี่ยวข้อง รวบรวม ข้อมูล และจัดทำเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> จังหวัดน่าน 1 จังหวัด <u>ระยะเวลาดำเนินงาน</u> พ.ค. 65</p>	-	<p>จังหวัดน่าน 1 จังหวัด บทบาท: เข้าร่วม กิจกรรมนิเทศ รวบรวม ข้อมูล และจัดทำเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง</p>
1.5 การประชุม ประเมินผลการ ดำเนินงานจัดบริการ ทันตกรรมทางไกล	<p>ประชุม ประธานเชิญ ผู้เกี่ยวข้องเข้าประชุม เข้าร่วมประชุม รวบรวม ข้อมูล และจัดทำเอกสาร ที่เกี่ยวข้อง <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> ทันตแพทย์ นักวิชาการ</p>	-	<p>จังหวัดน่าน 4 บทบาท: เข้าร่วมประชุม รวบรวมข้อมูล และ จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง</p>

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
	และภาคีเครือข่าย จำนวน 41 คน <u>ระยะเวลาดำเนินงาน</u> มี.ย. 65		

ผู้ประสานงาน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	โทรศัพท์	E-mail
นางสาวรমন อัครสุต	ทันตแพทย์ชำนาญการ	0 2590 4213	voramon.a@anamai.mail.go.th
นายวรุฒ ชลธิธิกุล	ทันตแพทย์ชำนาญการ	0 2590 4479	warut.c@anamai.mail.go.th
นางสาวสรารัตน์ เรืองฤทธิ์	นักวิชาการสาธารณสุข ชำนาญการ	0 2590 4479	sararat.n155@gmail.com

งานจัดทำวิทยาสารทันตสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2565

ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ : วิทยาสารทันตสาธารณสุข 1 ฉบับ

เชิงเวลา : 1. ช่วงเวลาในการดำเนินกิจกรรมเป็นไปตามแผนที่วางไว้

2. ระยะเวลาในการส่งบทความให้บรรณาธิการพิจารณา 3 วันทำการ
3. บรรณาธิการส่งผู้ทบทวนอย่างน้อย 3 คน 3 วันทำการ
4. ทบทวนบทความครั้งแรกเสร็จสิ้น 15 วันทำการ
5. การเผยแพร่ทันกำหนด ๓.ค. 64

เป้าหมายผลผลิต

1. ข้อเสนอเพื่อการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2565 จำนวน 1 เรื่อง/ บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้/ทันเวลา
2. จ่ายค่าตอบแทนผู้ทบทวนบทความวิชาการจำนวนตามรายการที่ทบทวน/ครบถ้วน ถูกต้อง ทันเวลา
3. จ่ายค่าบริการ ระบบวารสารออนไลน์ ของระบบ ThaiJO2.0 1 ครั้ง/ ครบถ้วน ถูกต้อง ทันเวลา
4. จัดทำวิทยาสารทันตสาธารณสุขเผยแพร่ 1 ฉบับ /บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้/ทันเวลา

เป้าหมายผลลัพธ์

1. ได้รับความวิชาการที่มีคุณภาพเผยแพร่ในวิทยาสารทันตสาธารณสุข
2. ดำเนินการรับส่งบทความเพื่อพิจารณาลงพิมพ์ในวิทยาสารทันตสาธารณสุขได้บนระบบ ThaiJO2.0
3. วิทยาสารทันตสาธารณสุขเป็นวารสารคุณภาพกลุ่มที่ 1 ที่ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567

สถานการณ์

พ.ศ. 2536 สำนักทันตสาธารณสุขหรือกองทันตสาธารณสุขในขณะนั้น ได้จัดทำวิทยาสารทันต-สาธารณสุขขึ้น เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการด้านทันตสาธารณสุข จนปัจจุบันเป็นปีที่ 26 (นับถึง พ.ศ. 2564) ของวิทยาสารทันตสาธารณสุข

ในพ.ศ. 2560 สำนักทันตสาธารณสุขได้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพวิทยาสารทันต-สาธารณสุขให้เป็นที่ไปตามหลักเกณฑ์ของศูนย์ TCI ได้ผ่านการประเมินคุณภาพและรับเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI ครั้งแรกใน พ.ศ. 2560 ปัจจุบันจัดเป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพกลุ่มที่ 1 (ระยะเวลารับรองจนถึง 31 ธันวาคม 2567) เผยแพร่แบบออนไลน์ในระบบ Thai Journal Online เวอร์ชัน 2.0 (ThaiJO2.0) ปีละ 1 ฉบับในเดือนธันวาคม

ทั้งนี้เพื่อให้วิทยาสารทันตสาธารณสุขมีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องเป็นแหล่งข้อมูลในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาการและวิจัยสำหรับทันตบุคลากรและผู้สนใจทั้งในส่วนกลางและพื้นที่ และสนับสนุนพันธกิจของสำนักทันตสาธารณสุขในการผลิต พัฒนาองค์ความรู้ และนวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมทันตสุขภาพโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีด้านการส่งเสริมทันตสุขภาพให้กับเครือข่าย นำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ ของกรมอนามัยคือ เป็นองค์กรหลักของประเทศในการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและระบบอนามัยสิ่งแวดล้อมเพื่อประชาชนสุขภาพดี กลุ่มพัฒนาระบบทันต-สาธารณสุข สำนักทันตสาธารณสุข จึงได้ดำเนินงานจัดทำวิทยาสารทันตสาธารณสุข

กรอบการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2565

วิทยาสารทันตสาธารณสุขพิมพ์ในรูปแบบออนไลน์ปีละ 1 ฉบับจำนวน 5 - 10 บทความ เผยแพร่ภายในเดือนธันวาคมบนระบบ ThaiJO2.0 เพื่อเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการ และวิจัยด้านสุขภาพช่องปาก รวมทั้งโครงการที่มีการวัดผลการเปลี่ยนแปลงตามหลักการวิจัยประเมินผล ในมิติการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค การบริการ การฟื้นฟูสุขภาพ การบริหารจัดการเชิงคุณภาพและหรือประสิทธิภาพ วัสดุและผลิตภัณฑ์ การคุ้มครองผู้บริโภค การสื่อสาร และสารสนเทศ ด้วยวิทยาการด้านระบาดวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์สุขภาพ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ นิติศาสตร์ คอมพิวเตอร์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบต่อความวิชาการภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ซึ่งบทความที่ส่งมาต้องไม่เคยเผยแพร่ในสิ่งพิมพ์ใด และต้องไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น โดยกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาแก้ไขต้นฉบับและลงพิมพ์ตามลำดับก่อนหลังเมื่อต้นฉบับมีความถูกต้องสมบูรณ์แล้ว ทั้งนี้ไม่จัดเก็บค่าดำเนินการในการส่งบทความมารับการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ผลงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาท ศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
1. งานจัดทำวิทยาสารทันตสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2565			
1.1 การประชุมกอง บรรณาธิการ	บทบาท: จัดประชุม ประธานเชิญ ผู้เกี่ยวข้องเข้าประชุม เข้าร่วมประชุม รวบรวมข้อมูล และจัดทำเอกสารที่ เกี่ยวข้อง <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : กองบรรณาธิการวิทยา สารทันตสาธารณสุข และคณะทำงาน จำนวน 16 คน <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : ม.ค. 65	-	-
1.2 จ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้ ทบทวนบทความวิชาการ ที่ขอตีพิมพ์ในวิทยาสาร ทันตสาธารณสุข	บทบาท: จ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้ ทบทวนบทความฯ รวบรวมข้อมูล และจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : ผู้ทบทวนบทความฯ <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : ส.ค. 65	-	-
1.3 ชำระค่าบริการระบบ วารสารออนไลน์ ของ ระบบ ThaiJO2.0	บทบาท: ชำระค่าบริการฯ <u>กลุ่มเป้าหมาย</u> : ศูนย์ดัชนีการอ้างอิง วารสารไทย <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : ม.ค. 65	-	-
1.4 จัดทำวิทยาสารทันต สาธารณสุข	บทบาท: พิจารณาคัดเลือกบทความ จัดทำรูปเล่มของวิทยาสารบนระบบ ThaiJO2.0 <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : รับบทความ ตลอดทั้งปี เผยแพร่ภายในเดือน ธันวาคม	บทบาท: สืบค้นข้อมูล วิชาการประชาสัมพันธ์ และส่งบทความมา รับการพิจารณาเพื่อ ตีพิมพ์ <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : ตลอดทั้งปี	บทบาท: สืบค้น ข้อมูลวิชาการ ประชาสัมพันธ์และ ส่งบทความมารับการ พิจารณาเพื่อตีพิมพ์ <u>ระยะเวลาดำเนินการ</u> : ตลอดทั้งปี

ผู้ประสานงาน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	โทรศัพท์	E-mail
นางสาววรมณ อัครสุต	ทันตแพทย์ชำนาญการ	0 2590 4213	voramon.a@anamai.mail.go.th
นางสาวสรารัตน์ เรืองฤทธิ์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ	0 2590 4479	sarat.n155@gmail.com

4. โครงการอบรมทันตแพทย์ด้านทันตสาธารณสุขแบบเข้มข้น 2565

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

เป้าหมายโครงการ	จำนวน	หน่วยนับ
ทันตแพทย์	15	คน
ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	จำนวน	หน่วยนับ
เชิงปริมาณ : กลุ่มเป้าหมายได้รับการอบรมด้านทันตสาธารณสุข	5	วัน
เชิงคุณภาพ : กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจด้านทันตสาธารณสุขเพิ่มขึ้น	75	ร้อยละ
กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจการอบรมมากและมากที่สุด	75	ร้อยละ

เป้าประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพทันตแพทย์ในด้านทันตสาธารณสุขและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อสร้างเครือข่ายวิชาการด้านทันตสาธารณสุข

เป้าหมายผลลัพธ์ ทันตแพทย์ได้รับการอบรมด้านทันตสาธารณสุขแบบเข้มข้น จำนวน 5 ครั้ง

สถานการณ์

สำนักทันตสาธารณสุขร่วมกับชมรมทันตสาธารณสุขแห่งประเทศไทยจัดทำโครงการอบรมทันตแพทย์ด้านทันตสาธารณสุขแบบเข้มข้น เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการทำงานของทันตแพทย์โดยเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ร่วมกับการจัดระบบความคิดเชิงทฤษฎี และสรุปความคิดรวบยอด เพื่อให้ทันตแพทย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านทันตสาธารณสุขในระดับที่สูงขึ้น โดยไม่ต้องลาศึกษาต่อ

วิธีการดำเนินงาน รูปแบบการอบรมผ่านทางออนไลน์

กิจกรรมการดำเนินงาน	บทบาทส่วนกลาง	บทบาทศูนย์อนามัย	บทบาทจังหวัด
1. โครงการอบรมทันตแพทย์ด้านทันตสาธารณสุขแบบเข้มข้น 2565			
1.1 จัดอบรม ประกอบด้วย 5 กลุ่มวิชา 1) วิทยาศาสตร์ชีวภาพสำหรับทันตสาธารณสุข 2) วิทยาการระบาดและระเบียบวิธีวิจัยด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพช่องปาก 3) การบริหารและพัฒนางานด้านทันตสาธารณสุข ระบบบริการสุขภาพช่องปาก 4) การสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก 5) โครงการทันตสาธารณสุข แบบฝึกหัด และสรุปเนื้อหาการอบรม	ประชาสัมพันธ์ จัดการอบรมผ่านระบบออนไลน์ และขอ CE จากศูนย์การศึกษาต่อเนื่องของทันตแพทย์ ระยะเวลาดำเนินการ : 9, 16, 30 ตุลาคม และ 6, 13 พฤศจิกายน 2564	ประชาสัมพันธ์การอบรมและเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในงานทันตสาธารณสุข สามารถวิเคราะห์ เชื่อมโยง และอธิบายแนวคิดทฤษฎีกับประสบการณ์การทำงานทันตสาธารณสุข	

ผู้ประสานงาน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	โทรศัพท์	E-mail
นางสาววรมณ อัครสุต	ทันตแพทย์ชำนาญการ	0 2590 4213	voramon.a@anamai.mail.go.th

5. โครงการอบรมระยะสั้น (4 เดือน) ทันตสาธารณสุข สำหรับทันตแพทย์ ปี 2565 (เงินนอกงบประมาณ จากค่าลงทะเบียนของผู้เข้าอบรม)

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์

การผ่านเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมายผลผลิต

ทันตแพทย์ได้รับการอบรมด้านทันตสาธารณสุขจำนวน 5 ครั้ง ผู้ผ่านการอบรมต้องเข้าอบรม ภาคทฤษฎีไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนชั่วโมงการอบรมทั้งหมด สำหรับผู้อบรมวิชาโครงการ และการวิจัยประเมินผล ต้องได้คะแนนโครงการวิจัยหรือรายงานการวิจัยตั้งแต่ระดับพอใช้ถึงดีเด่น

เป้าหมายผลลัพธ์

เพื่อให้ทันตแพทย์ผู้เข้ารับการอบรม

- 1) มีประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันและกับนักวิชาการส่วนกลาง
- 2) เข้าใจแนวคิดหลักการสำคัญของศาสตร์สาขาต่าง ๆ
- 3) นำความรู้และทักษะจากการฝึกปฏิบัติไปปฏิบัติการตอบสนองต่อปัญหาในพื้นที่ภายใต้ทรัพยากรที่มีได้
- 4) มีความมั่นใจในการนำเสนอ สื่อสาร และปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรสายงานอื่น ๆ

สถานการณ์

สุขภาพช่องปากสัมพันธ์กับรับประทานอาหารและการนอน ส่งผลต่อพัฒนาการ สุขภาพ และคุณภาพชีวิตของคนทุกกลุ่มวัย และมีหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าจำนวนซี่ฟันแท้ในผู้สูงอายุสัมพันธ์กับการกระตุ้นความจำ และการมีอายุยืนยาว แต่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคในช่องปากและการสูญเสียฟันได้ ทุกช่วงอายุ มาตรการที่มีความคุ้มค่าในด้านบริการส่งเสริม ป้องกัน และรักษา เพื่อเก็บฟันไว้ในทุกกลุ่มอายุสามารถลดช่องว่างของความไม่เท่าเทียมทางสุขภาพช่องปากได้ เพื่อให้ทุกกลุ่มวัยมีสถานะสุขภาพช่องปากอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีอายุคาดเฉลี่ยแบบมีสุขภาพดีเพิ่มขึ้นตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข

การดำเนินงานทันตสาธารณสุขในพื้นที่ จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ด้านทันตสาธารณสุขที่สามารถเชื่อมโยงกับศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้องภายใต้บริบทและทรัพยากรที่มีในชุมชน ทักษะเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการเรียนรู้จากการทำงานฐานชุมชนอย่างต่อเนื่องระยะยาวหรือศึกษาต่อในระดับหลังปริญญา เพื่อให้ ทันตแพทย์ซึ่งเป็นวิชาชีพสาขาขาดแคลนเกิดการเรียนรู้ดังกล่าวได้ในระยะสั้นโดยไม่ต้องลาศึกษาต่อ กรมอนามัยโดยสำนักทันตสาธารณสุขจึงจัดทำโครงการอบรมระยะสั้นนี้อย่างสอดคล้องกับวิถีการทำงาน ของทันตแพทย์ โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) รับรองหลักสูตรนี้ให้ทันตแพทย์ที่บรรจุหลัง พ.ศ.2542 ให้เป็นวุฒิในการเลื่อนระดับเป็นทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษได้ตั้งหนังสือสำนักงาน

กลุ่มเป้าหมาย	ทันตแพทย์ที่ต้นสังกัดอนุมัติให้เข้าอบรม จำนวน 20 คน																
หลักสูตร	ภาคทฤษฎี 5 กลุ่มวิชา จัดที่กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ภาคปฏิบัติ <ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติการในพื้นที่ต้นสังกัดเพื่อใช้ทักษะจากการอบรมและพัฒนาโครงการวิจัย เช่น ประสานงานกับบุคลากรในพื้นที่/หน่วยงานอื่น สืบค้นบทความวิชาการ ศึกษาบทวนเอกสารข้อมูลและบทความวิชาการ เขียนโครงการวิจัยหรือรายงานการวิจัย 2. เสนอแนวคิดและปรึกษาอาจารย์พี่เลี้ยง และปรับปรุงแก้ไข 3. นำเสนอโครงการวิจัยหรือรายงานการวิจัยโดยวาจา 4. ส่งโครงการวิจัยหรือรายงานการวิจัย กลุ่มวิชาและระยะเวลาการอบรม																
จัดอบรม	<table border="0"> <tr> <td>21 - 25 มี.ค. 2565</td> <td>การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก</td> <td>ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท</td> </tr> <tr> <td>18 - 22 เม.ย. 2565</td> <td>โครงการและการวิจัยประเมินผล</td> <td>ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท</td> </tr> <tr> <td>23 - 27 พ.ค. 2565</td> <td>การเขียนบทความวิชาการ และจริยธรรมการวิจัยด้านสุขภาพช่องปาก</td> <td>ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท</td> </tr> <tr> <td>20 - 23 มิ.ย. 2565</td> <td>การบริหารงานทันตสาธารณสุข</td> <td>ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท</td> </tr> <tr> <td>25 - 27 ก.ค. 2565</td> <td>ความคิดรวบยอดเชิงระบบ</td> <td>ค่าลงทะเบียน 2,500 บาท</td> </tr> </table> <p>ผู้ต้องการประกาศนียบัตร “หลักสูตรการอบรมระยะสั้น (4 เดือน) ทันตสาธารณสุข สำหรับทันตแพทย์” ใช้ประกอบเลื่อนระดับชำนาญการพิเศษ ต้องลงทะเบียนทั้ง 5 กลุ่มวิชาค่าลงทะเบียน 15,600 บาท</p>		21 - 25 มี.ค. 2565	การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก	ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท	18 - 22 เม.ย. 2565	โครงการและการวิจัยประเมินผล	ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท	23 - 27 พ.ค. 2565	การเขียนบทความวิชาการ และจริยธรรมการวิจัยด้านสุขภาพช่องปาก	ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท	20 - 23 มิ.ย. 2565	การบริหารงานทันตสาธารณสุข	ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท	25 - 27 ก.ค. 2565	ความคิดรวบยอดเชิงระบบ	ค่าลงทะเบียน 2,500 บาท
21 - 25 มี.ค. 2565	การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในช่องปาก	ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท															
18 - 22 เม.ย. 2565	โครงการและการวิจัยประเมินผล	ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท															
23 - 27 พ.ค. 2565	การเขียนบทความวิชาการ และจริยธรรมการวิจัยด้านสุขภาพช่องปาก	ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท															
20 - 23 มิ.ย. 2565	การบริหารงานทันตสาธารณสุข	ค่าลงทะเบียน 4,000 บาท															
25 - 27 ก.ค. 2565	ความคิดรวบยอดเชิงระบบ	ค่าลงทะเบียน 2,500 บาท															
วิธีการสมัครและเงื่อนไข	<ul style="list-style-type: none"> • ส่งหนังสือสมัครเป็นทางการจากหน่วยงานต้นสังกัดพร้อมใบสมัคร ถึงอธิบดีกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข อำเภอเมืองนนทบุรี 11000 ภายใน 7 กุมภาพันธ์ 2565 โดยยังไม่ต้องโอนเงินค่าลงทะเบียน เมื่อมีผู้สมัครอย่างน้อย 15 คน ผู้จัดจึงจะแจ้งรายละเอียดการโอนเงินให้ • สมัครอบรมครบหลักสูตร 5 กลุ่มวิชา ให้โอนค่าลงทะเบียน ภายในวันที่ 2 มีนาคม 2565 • สมัครอบรมรายกลุ่มวิชา ให้โอนค่าลงทะเบียนก่อนเริ่มการอบรมอย่างน้อย 15 วันทำการ • หากมีผู้สมัครไม่ถึง 15 คน ผู้จัดขอสงวนสิทธิ์ในการงดจัดอบรม • สอบถามเพิ่มเติมที่ นางสาวฉัตรวรรณ รานวล 02 590 4213, 0879692995 																
<p>บทบาทส่วนกลาง : ประชาสัมพันธ์จัดการอบรมและขอ CE จากศูนย์การศึกษาต่อเนื่องของทันตแพทย์</p> <p>บทบาทศูนย์อนามัย และบทบาทจังหวัด : ประชาสัมพันธ์การอบรม และเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ในงานทันตสาธารณสุข</p>																	

ผู้ประสานงาน

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	โทรศัพท์	E-mail
นางสาวอรมน อัครสุด	ทันตแพทย์ชำนาญการ	0 2590 4213	voramon.a@anamai.mail.go.th
นางสาวฉัตรวรรณ รานวล	นักวิชาการสาธารณสุข ปฏิบัติการ	02 590 4213 , 0879692995	namkajeab2012@gmail.com

กรมอนามัย
สำนักทันตสาธารณสุข